

1 แนวทางการศึกษา

1.1 ความเป็นมา

ในประเทศไทย เทศบาลถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนคุ้นเคยและรู้จักกันมากกว่าราชการ ส่วนท้องถิ่นอื่น เทศบาลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของเทศบาลคือ การรักษาความสะอาดภายในเขตเทศบาล รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล

ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนด และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐบาลกำลังดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และรายได้ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบในการให้บริการแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ท้องถิ่นกำลังประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย และต้องการความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากยังคงยึดติดกับการใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่เท่านั้น แทนที่จะร่วมมือกันดำเนินการ

ในความเป็นจริงนั้น มีความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น จึงสมควรศึกษาว่า ทำไมความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจัง รูปแบบความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นประเภทใดที่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้จริงในระดับท้องถิ่น และจะสนับสนุนความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นให้เกิดขึ้นได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency หรือ JICA) ได้ตกลงใจที่จะทำดำเนินโครงการ “การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” ขึ้น โดยทางองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ (JICA) ได้ดำเนินการคัดเลือกบริษัท โคคูโซ โคเกีย (ประเทศไทย) จำกัด ให้เป็นที่ปรึกษาของโครงการ

1.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อ

- (1) ศึกษานโยบายรัฐบาลไทยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (2) ศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา
- (3) เพื่อเสนอแนะโครงการในอนาคตในการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (4) เพื่อเสนอแนะการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ปรับปรุงแล้ว
- (5) เพื่อเสนอแนะโครงการในอนาคตในระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยผ่านการศึกษาด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

1.3 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาโครงการครอบคลุม 6 จังหวัดตั้งนี้คือ ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, นครนายก, พระนครศรีอยุธยา, ปราจีนบุรี และราชบุรี

รายชื่อเทศบาลทั้งหมดและจำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษาโครงการได้แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1

อย่างไรก็ตาม จากการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้แทนองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และคณะศึกษาฯ ได้ตกลงใจคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษามาเป็นตัวอย่างในการศึกษาตามคำแนะนำของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรวมทั้งสิ้น 6 แห่งใน 5 จังหวัดตั้งนี้ คือ

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	จังหวัดชลบุรี
(2) เทศบาลเมืองศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
(3) เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	จังหวัดฉะเชิงเทรา
(4) เทศบาลตำบลเกาะหวาย	จังหวัดนครนายก
(5) เทศบาลตำบลประจันตคาม	จังหวัดปราจีนบุรี
(6) เทศบาลเมืองราชบุรี	จังหวัดราชบุรี

ในการเลือกตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำการศึกษาฯ ไม่ได้มีการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย

1.4 ขยะมูลฝอยที่ทำการศึกษา

การศึกษานี้จะครอบคลุมขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยโรงพยาบาล อย่างไรก็ตาม คณะศึกษาฯ จะสรุปการศึกษาด้วยการเสนอแนะในด้านนโยบาย และวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเท่านั้น

1.5 ระยะเวลา

การศึกษานี้ใช้เวลาทั้งหมด 4 เดือน เริ่มจาก 1 สิงหาคม 2546 ถึง 30 พฤศจิกายน 2546

1.6 ขอบเขตการศึกษา

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาดังกล่าวข้างต้น ขอบเขตการศึกษาจะครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
  - นโยบายแห่งชาติ และปัญหาที่ประสบในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น
  - สภาวะการณ์ปัจจุบันในเรื่องการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- (2) ระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
  - สถานการณ์ปัจจุบันและแผนระยะยาวในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

- หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล
  - ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย และการคาดคะเนรายได้และค่าใช้จ่ายของเทศบาลในอนาคต
  - ความสัมพันธ์กับกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง, ชุมชน, สาธารณชน/ภาคเอกชน, มหาวิทยาลัย และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และอื่น ๆ
  - การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล
- (3) ความร่วมมือระหว่างเทศบาล และ/หรือ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- ความร่วมมือระหว่างเทศบาลและปัญหาต่าง ๆ ในด้านการจัดการขยะมูลฝอย
  - สภาพการณ์ในปัจจุบันของเครือข่ายระหว่างเทศบาล
- (4) เสนอแนะแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น (ขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยโรงพยาบาล)
  - ความเป็นไปได้ในการสร้างพันธมิตรร่วมกับชุมชน, สาธารณชน/ภาคเอกชน, มหาวิทยาลัย, องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และอื่น ๆ
  - ความร่วมมือระหว่างเทศบาล และ/หรือ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- (5) ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล
  - ข้อเสนอแนะเพื่อความร่วมมือระหว่างเทศบาล และ/หรือ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)
  - ข้อเสนอแนะต่อเทศบาล
  - แผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
  - การจัดสัมมนา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดเข้าร่วม (ประชากร, เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, มหาวิทยาลัย, องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และอื่น ๆ)

1.7 คณะศึกษาโครงการ

คณะศึกษาของโครงการประกอบด้วยสมาชิกรวม 4 คน ดังนี้

หน้าที่รับผิดชอบ	นาม
ผู้จัดการโครงการ/การบริหารจัดการขยะมูลฝอย	นายปรีชา ฉันทากร
การจัดการขยะมูลฝอย	นางวิไลรัตน์ สายฝน
การจัดองค์กรและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย	นายสำเริง เมฆเกรียงไกร
ผู้ช่วยคณะศึกษา	น.ส.ยุรี สหะวงศ์วัฒนา

ตำแหน่ง	นาม	พ.ศ. 2546			
		สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน
ผู้จัดการ/การบริหาร จัดการขยะมูลฝอย	ปรีชา ฉันทาทกร				
การจัดการขยะมูลฝอย	วิไลรัตน์ สายฝน				
องค์กรและผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย	สำเรียง เมฆเกรียงไกร				
ผู้ช่วยนักวิจัย	ยุรี สหะวงศ์วัฒนา				
รายงาน		▲ รายงาน เริ่มต้น	▲ รายงาน ความก้าวหน้า	▲ รายงาน ฉบับสมบูรณ์	▲ รายงาน สมบูรณ์

แผนภูมิที่ 1-1: ระยะเวลาการทำงานของคณะศึกษา

1.8 นโยบายการศึกษา

จากประสบการณ์ของคณะศึกษา รวมทั้งเนื้อหาของโครงการและสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวเนื่องกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะศึกษาได้กำหนดนโยบายในการศึกษาเบื้องต้นไว้ดังนี้

ก. เริ่มการศึกษาทันที

เนื่องจากโครงการนี้มีระยะเวลาศึกษาเพียง 4 เดือน โดยครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางใน 5 จังหวัด ยิ่งไปกว่านั้น หลังจากที่ต้องจัดการความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น สำนักงานประเทศไทยได้คัดเลือกบริษัทที่ปรึกษาของโครงการแล้ว ทาง JICA ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะศึกษาได้จัดประชุมกันขึ้นหลายครั้งเพื่อคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้ ในระหว่างนั้น คณะศึกษาจะทำการรวบรวมและศึกษารายงานการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านสถิติ, แผนระยะกลางและระยะยาวรวมทั้งปัญหาด้านสุขอนามัยที่จัดทำโดยกระทรวง, หน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วยเพื่อไม่ให้เกิดต้องเสียเวลาในการออกภาคสนาม ในการที่จะเริ่มการศึกษาในทันทีนี้ ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องได้รับอย่างยิ่ง

ข. คำวินิจฉัยบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานร่วมมือฝ่ายไทย

ถ้ามีคำถามว่า หน่วยงานใดที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่อาจตอบว่าเป็นกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว คำตอบนี้ถูกต้อง กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่เกี่ยวกับขยะมูลฝอยเนื่องจากการเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดย คพ. ได้ดำเนินการอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการวิจัยในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย และการป้องกันมลพิษจากปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าช่วย ในขณะเดียวกัน หน่วยงานร่วมมือฝ่ายไทยของโครงการนี้คือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาให้ละเอียดถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างหน่วย

งานปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองในเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หลังจากเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้ว การศึกษาจึงสามารถดำเนินไปได้

ค. ความยั่งยืน

สิ่งสำคัญที่ทำให้โครงการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างไปจากโครงการด้านสาธารณูปโภคอื่น ๆ (เช่น การสร้างถนน หรือเขื่อน) ก็คือ ใช้เงินลงทุนน้อย แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและบำรุงรักษาสูง โครงการที่จะประสบความสำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญไปที่แผนการดำเนินการและบำรุงรักษา มากกว่าแผนการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ

ง. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

เทศบาลหลายต่อหลายแห่งมีการดำเนินการและบำรุงรักษาแหล่งฝังกลบขยะมูลฝอยต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี, สถานะทางการเงินและบุคลากรที่มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ ในการเสนอแนะทางวิชาการ จะมีการพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลแต่ละแห่งเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้านการเงิน และทางวิชาการ

1.9 แผนการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เริ่มต้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2546 และสิ้นสุดโครงการในเดือนพฤศจิกายน 2546 กำหนดการศึกษาของโครงการแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1-2 ดังนี้

ปี	พ.ศ. 2546			
	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน
หัวข้อ				
ระยะ	ก	ข	ค	ง
รายงาน	▲ รายงานเบื้องต้น	▲ รายงานความก้าวหน้า	▲ ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์	▲ รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนภูมิที่ 1-2: กำหนดการศึกษาของโครงการ

สำหรับรายละเอียดการศึกษาแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ก การเตรียมงาน (1 สิงหาคม-24 สิงหาคม 2546)

- ก 1 ประชุมหารือร่วมกับ JICA และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ก 2 คัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากพื้นที่โครงการเพื่อทำการศึกษา
- ก 3 รวบรวมและทบทวนข้อมูลต่าง ๆ
- ก 4 ศึกษานโยบายแห่งชาติด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ก 5 ศึกษาการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- ก 6 เตรียมการจัดประชุมประชาคม (Workshop)

- ก 7 เตรียมจัดทำรายงานเบื้องต้น (Inception Report)
- ข การศึกษาครั้งที่ 1 (25 สิงหาคม-24 กันยายน 2546)**
- ข 1 เสนอรายงานเบื้องต้น (Inception Report)
- ข 2 ศึกษาสภาพทั่วไปของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่เกี่ยวข้อง
- ข 3 ศึกษาระบบการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่เกี่ยวข้อง
- ข 4 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่เกี่ยวข้อง
- ข 5 ศึกษาความร่วมมือด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- ข 6 ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พร้อมทั้งคาดประมาณรายได้และค่าใช้จ่ายในอนาคต
- ข 7 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรัฐบาล โดยกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งชุมชน, สาธารณชน/ภาคเอกชน, มหาวิทยาลัย, องค์กรพัฒนาเอกชน, ฯลฯ
- ข 8 ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยโรงพยาบาล (Medical Waste) ในปัจจุบัน
- ข 9 การศึกษาอื่นๆ
- ข 10 จัดประชุมประชาคม (Workshop)
- ข 11 กำหนดวัตถุประสงค์, เป้าหมายและยุทธวิธีการพัฒนาในอนาคต
- ข 12 จัดทำรายงานความก้าวหน้า (Progress Report)
- ค การศึกษาครั้งที่ 2 (25 กันยายน-10 พฤศจิกายน 2546)**
- ค 1 เสนอรายงานความก้าวหน้า (Progress Report)
- ค 2 การศึกษาอื่นๆ
- ค 3 กำหนดโครงการเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต
- ค 4 กำหนดโครงการการตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย
- ค 5 จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ค 6 เตรียมการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษา
- ค 7 จัดทำและส่งมอบร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)
- ง การศึกษาครั้งที่ 3 (11 พฤศจิกายน-30 พฤศจิกายน 2546)**
- ง 1 จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษา
- ง 2 จัดทำและส่งมอบรายงานฉบับสมบูรณ์ และรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร

2 สภาพทั่วไปพื้นที่ศึกษา

2.1 นโยบายและแผนการจัดการขยะมูลฝอยระดับชาติ

2.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่จัดทำขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่ได้รวมพลังร่วมกันระดมความคิด กำหนดวิสัยทัศน์ของสังคมไทยร่วมกัน และร่วมจัดทำรายละเอียดของแผนฯ โดยทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันให้อัญเชิญปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ

ในส่วนของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับ 4 ยุทธศาสตร์สำคัญคือ

- การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสสมดุลของระบบนิเวศ และมีการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับสมรรถนะ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อรักษาสสมดุลของระบบนิเวศ
- การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้เมืองและชุมชนมีความน่าอยู่ โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน

2.1.2 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540-2559

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540-2559 นี้ขึ้นมา โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เป้าหมายสำคัญตามนโยบายและแผนฯ ดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ประการดังนี้

- ลดหรือควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชากรในอัตราไม่เกิน 1.0 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน
- ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานครและชุมชนทั่วประเทศในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น
- ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างจากการให้บริการเก็บขนในเขตเทศบาลจะหมดไป และสำหรับพื้นที่นอกเขตเทศบาลจะมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น

- ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลถูกสุขลักษณะ ครอบคลุมทุกเทศบาลและสุขาภิบาล

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ข้างต้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดแนวทางการดำเนินการด้านต่างๆ ทั้งด้านป้องกันและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการลงทุน ด้านกฎหมายและด้านการสนับสนุน

2.1.3 นโยบายและแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2539-2549

กรมควบคุมมลพิษ ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำนโยบายและแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2539-2549 นี้ขึ้นเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงานในการควบคุมมลพิษต่างๆ รวมทั้งในส่วนของขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยวิเคราะห์สภาพการณ์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานลดและขจัดมลพิษใน 10 ปี โดยสามารถสรุปประเด็นด้านเป้าหมายของนโยบายและแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2539-2549 ได้ดังนี้

- อัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชากรไม่เกิน 1.0 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ภายใน พ.ศ. 2544
- อัตราการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานครและชุมชนทั่วประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 และ 15 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ภายในปี พ.ศ. 2544 และ 2549 ตามลำดับ
- ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างจากการให้บริการเก็บขนในเขตเทศบาล จะไม่เกินร้อยละ 10 และ 5 จากการให้บริการของเทศบาล ภายใน พ.ศ. 2544 (แผนฯ 8) และปี พ.ศ. 2549 (แผนฯ 9) ตามลำดับและเขตเทศบาลตำบลไม่เกินร้อยละ 20 และ 10 ภายในปี พ.ศ. 2544 และปี 2549 ตามลำดับ
- จังหวัดทุกแห่งมีแผนหลักและแผนการจัดเตรียมที่ดินสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะในปี พ.ศ. 2544 และมีระบบกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมดในปี พ.ศ. 2549

2.1.4 ร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546 เห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนดังกล่าว โดยประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับผนวกเข้าไว้ในแผนเพื่อเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป โดยเนื้อหาสาระสำคัญของร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติสามารถสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ของร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ มี 2 ประการคือ

- เพื่อให้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชนที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นระบบ และครบวงจร เน้นการนำขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

และลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องบำบัดและกำจัดให้น้อยที่สุด โดยวิธีการจัดการจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

- เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชน

สำหรับเป้าหมายสำคัญของร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ มี 4 ข้อดังนี้

- ควบคุมอัตราการเกิดขยะมูลฝอยในปี พ.ศ 2549 ให้มีไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและเทศบาลนคร ไม่เกิน 0.8 และ 0.6 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในเขตเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล และไม่เกิน 0.4 กิโลกรัมต่อคนต่อวันในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- ควบคุมปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างจากการให้บริการจัดเก็บให้มีไม่เกินร้อยละ 5 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและเทศบาล และไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภายในปี พ.ศ 2549
- สนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยรวมในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ 2549
- สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมเป็นระบบครบวงจรไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนจังหวัดทั้งหมดภายในปี พ.ศ 2549 และครบทั่วประเทศภายในปี พ.ศ 2554

เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อเป็นกรอบที่ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศไว้ 4 ด้านคือ

- ก. มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านสังคม
- ข. มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านเศรษฐศาสตร์
- ค. มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านกฎหมาย
- ง. มาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านการสนับสนุนอื่นๆ

2.2 องค์กรและการบริหาร

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ 2540 ประเทศไทยเป็นเอกรัฐภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญตามระบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมาย สำหรับการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยแบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

- การบริหารราชการส่วนกลาง
- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โดยในส่วนนี้จะขออธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของการบริหารราชการแผ่นดินทั้ง 3 แบบดังนี้

2.2.1 การบริหารราชการส่วนกลาง

การบริหารราชการส่วนกลางเป็นแนวคิดของการบริหารราชการแบบรวมอำนาจ (Centralization) โดยมีรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีที่มีหน้าที่เข้ามาบริหารประเทศและกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ จะมีอำนาจ และใช้อำนาจเพื่อบริหาร และจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางในปัจจุบันของประเทศไทยประกอบด้วยกระทรวง 20 กระทรวง และองค์กรอิสระจำนวนหนึ่ง โดยมีศูนย์กลางการบริหารในกรุงเทพมหานคร

2.2.2 การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการแบ่งอำนาจ โดยส่วนกลางแบ่งอำนาจในการบริหารราชการบางอย่างไปให้หน่วยราชการหรือตัวแทนของส่วนกลางในส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจตัดสินใจ บังคับบัญชา และวินิจฉัยสั่งการแทนส่วนกลางได้ในระดับหนึ่ง

การจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไทย เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 โดยแบ่งการบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็น 4 แบบดังนี้

1) จังหวัด

มีผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลกลางให้เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากรัฐบาล

2) อำเภอ

อำเภอเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาครองจากจังหวัด ในอำเภอหนึ่งมีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ โดยนายอำเภออยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

3) ตำบล

หน่วยงานบริหารราชการในส่วนภูมิภาคที่รองลงมาจากอำเภอก็คือตำบล ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ระบุว่า หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้านให้จัดตั้งเป็นตำบลหนึ่ง โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาจัดตั้งตำบลและกำหนดเขตตำบล แล้วรายงานไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อความเห็นชอบ ก็ออกประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งตำบล โดยในตำบลหนึ่ง มีกำนันคนหนึ่งที่ได้รับเลือกจากราษฎรในตำบลนั้นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร โดยการบริหารราชการตำบลมีสภาตำบลเป็นองค์กรบริหาร และมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล การบริหารงานของสภาตำบลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ

4) หมู่บ้าน

หมู่บ้านเป็นหน่วยงานบริหารราชการในส่วนภูมิภาคที่เล็กที่สุด ซึ่งประกอบด้วยบ้านหลายบ้านในท้องที่เดียวกัน โดยมีผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองได้หมู่บ้านละ 2 คน

สำหรับการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ได้มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 75 จังหวัด 795 อำเภอ 81 กิ่งอำเภอ 7,255 ตำบล และ 7,865 หมู่บ้านทั่วประเทศ

2.2.3 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดไว้เพียงสั้น ๆ ว่า ท้องถิ่นใดเห็นสมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน มี 5 รูปแบบ คือ

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล
- กรุงเทพมหานคร
- เมืองพัทยา

ในรายงานฉบับนี้จะกล่าวถึง 3 รูปแบบแรกอันเกี่ยวข้องกับโครงการศึกษานี้เท่านั้น ดังนี้

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเรียกชื่อย่อว่า “อบจ.” ถือเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยรูปแบบหนึ่งที่มีความเป็นมาและวิวัฒนาการปรับปรุงแก้ไขตลอดมา นับตั้งแต่ พ.ศ. 2498 จะจัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) มีเขตพื้นที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับเขตจังหวัด โดยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นกฎหมาย อบจ. ฉบับล่าสุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ไปจากเดิม โดยจะมีหน้าที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ซึ่งเน้นการประสานงานการพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่ำกว่าภายในจังหวัด ตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว ได้กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของ อบจ. ออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ

- สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยตรง โดยจำนวนสมาชิกสภา อบจ. จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในจังหวัดนั้น ๆ
- คณะกรรมการบริหารจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยประธาน อบจ. 1 คน และรองประธานอีก 2 ถึง 4 คน

โครงสร้างองค์กรของ อบจ. สามารถสรุปได้ดังนี้

- สำนักงานปลัด อบจ. มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการบริหารบุคลากร

- มีฝ่ายต่างๆ ตามโครงสร้างของ อบจ. เป็นผู้รับผิดชอบงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกเหนือจากงานฝ่ายธุรการ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ได้มีการกำหนดไว้ในพ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 ดังนี้

- 1) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- 2) ออกข้อบัญญัติจังหวัด
- 3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและส่วนท้องถิ่นอื่น
- 5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะในเขตสภาตำบล
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) รักษาและส่งเสริมศิลปะท้องถิ่น ตลอดจนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 9) จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต อบจ. และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้ อบจ. จัดทำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 10) จัดทำกิจการอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ อบจ.

ข. เทศบาล

เทศบาลเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 โดยจัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างองค์กรของเทศบาลโดยถือเกณฑ์ระดับความเจริญและรายได้ออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1) เทศบาลตำบล (Sub-district Municipality)

เทศบาลตำบลถือเป็นเทศบาลที่มีขนาดเล็กที่สุดในรูปแบบการปกครองเทศบาลของไทย โดยกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลตำบลไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

- มีรายได้จริงไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมาตั้งแต่ 12,000,000 บาทขึ้นไป
- มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป
- ความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ 1,500 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป

2) เทศบาลเมือง (Town Municipality)

การจัดตั้งเทศบาลเมือง จะจัดตั้งในท้องที่ที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดได้โดยไม่ต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ประกอบ แต่ถ้าท้องที่นั้นมิใช่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์อย่างน้อยคือ มีประชากรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป และความหนาแน่นของประชากรมากกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป

3) เทศบาลนคร (City Municipality)

เทศบาลนครจัดตั้งขึ้นในท้องที่ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรมากกว่า 50,000 คนขึ้นไป และความหนาแน่นของประชากรมากกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป

4) โครงสร้างองค์กรของเทศบาล

ไม่ว่าเทศบาลจะมีขนาดใดก็ตาม โครงสร้างองค์กรของเทศบาลยังมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ฝ่ายคือ

- สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ คอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาเทศบาลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
- คณะเทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร โดยคณะเทศมนตรีเลือกมาจากสมาชิกสภาเทศบาล

การบริหารงานเทศบาลโดยคณะเทศมนตรี จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด

5) อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอย่างชัดเจนว่าเทศบาลมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินงานใดบ้าง และอาจเลือกดำเนินโครงการใดเพิ่มเติมตามฐานะของเทศบาล โดยในกรณีของเทศบาลตำบล กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ให้บริการสาธารณะต่อประชาชนดังนี้

- รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- บำรุงรักษาถนนและแม่น้ำลำคลอง
- รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย
- ป้องกันและปราบปรามโรคติดต่อ
- จัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิงและอุปกรณ์
- จัดให้มีการศึกษาและการฝึกอบรมในท้องถิ่น

สำหรับเทศบาลเมือง นอกจากหน้าที่ข้างต้นแล้ว เทศบาลเมืองยังมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้

- จัดให้มีน้ำสะอาดหรือน้ำประปา

- จัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
- จัดให้มีบริการทางการแพทย์
- จัดให้มีและบำรุงรักษาระบบระบายน้ำ
- จัดให้มีและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม
- จัดให้มีและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าหรือการให้แสงสว่างด้วยระบบอื่น

สำหรับเทศบาลนคร นอกเหนือจากหน้าที่ข้างต้นทั้งหมดแล้ว เทศบาลนครยังมีหน้าที่เพิ่มเติมอีกดังนี้

- จัดให้มีสวัสดิการแม่และเด็ก
- จัดให้มีบริการอย่างอื่นที่จำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

ค. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนระดับชนบท มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาลที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

- สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในตำบล และสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในเขต อบต.
- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร เลือกตั้งมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภา อบต.

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง เทศบาล 1,129 แห่ง (เทศบาลนคร 20 แห่ง เทศบาลเมือง 84 แห่ง และเทศบาลตำบล 1,025 แห่ง) องค์การบริหารส่วนตำบล 6,744 แห่ง และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีก 2 แห่งคือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

2.2.4 ระดับนโยบายและแผน

2.2.4.1 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ
- เสนอแนะนโยบาย แผน มาตรการ กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่อนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี
- กำกับดูแลการบริหารเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม

2.2.4.2 คณะกรรมการควบคุมมลพิษ

มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- เสนอแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- เสนอความเห็นให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมป้องกัน ลดหรือขจัดมลพิษ รวมทั้งมาตรการส่งเสริมด้านภาษีอากร และการลงทุนของเอกชน และเสนอแนะการกำหนดอัตราค่าบริการสำหรับระบบกำจัดของเสียของทางราชการต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- ให้คำแนะนำรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และในการกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อมรวมทั้งในการออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของเสียอันตราย
- ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนเพื่อควบคุม ป้องกัน ลดหรือขจัดมลพิษ

2.2.4.3 คณะกรรมการสาธารณสุข

คณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข
- ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการปรับปรุงกฎหมาย หรือการออกกฎกระทรวง และต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติตามกฎหมาย
- ควบคุม สอดส่อง การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุขเพื่อรายงานต่อรัฐมนตรี รวมทั้งกำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

2.2.4.4 กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทยที่ทำหน้าที่กำกับ ควบคุม สนับสนุนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย (โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในทางปฏิบัติจะเน้นภารกิจหรือบทบาทดังกล่าวต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นอกจากกรุงเทพมหานครเป็นสำคัญ

2.2.4.5 กระทรวงสาธารณสุข

หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล และสถานพยาบาล มี 3 หน่วยงานที่สำคัญ คือ

ก. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ได้แก่ กองการประกอบโรคศิลป์ ซึ่งรับผิดชอบพิจารณาข้อตั้งและดำเนินการสถานพยาบาลและออกใบอนุญาตให้กับสถานพยาบาล (เอกชน) ทั่วประเทศ ตลอดจนตรวจตราควบคุมการดำเนินการของสถานพยาบาลเอกชนดังกล่าวให้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. สถานพยาบาล พ.ศ. 2504

ข. กรมอนามัย

หน่วยงานหลัก คือ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- พัฒนาระบบกลไกมาตรฐานรูปแบบและวิธีการจัดการเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขภาพตามลักษณะของชุมชน
- ด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสุขภาพ
- สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งร่วมกับภาคีทุกระดับในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพตามลักษณะของชุมชน
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.2.4.6 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรื่องขยะมูลฝอยรวม 4 หน่วยงาน แต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก. สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- จัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้สอดคล้องกับนโยบายด้านต่างๆ ของประเทศรวมทั้งการติดตามและประเมินผล
- ประสานการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- ติดตามตรวจสอบ/จัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ดำเนินการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม หรือโครงการของภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- กำหนดทำที่ แนวทาง และประสานความร่วมมือและการเข้าร่วมใน พันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
- เสนอแนะนโยบาย แนวทางและประสานความร่วมมือและการเข้าร่วมใน พันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการระดมทุนเพื่อกองทุนสิ่งแวดล้อมให้ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ
- ดำเนินการและประสานงานด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนภูมิภาค
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

ข. กรมควบคุมมลพิษ

มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ
- เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุม มลพิษจากแหล่งกำเนิด
- จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการในการควบคุมป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องจากภาวะมลพิษ
- ติดตามตรวจสอบ และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
- พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำระบบมาประยุกต์ใช้ใ นการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง สารอันตรายและกากของเสีย
- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ
- ดำเนินการเกี่ยวข้องกับเรื่องราวร้องทุกข์ด้านมลพิษ
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

ค. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มีอำนาจหน้าที่ คือ

- ส่งเสริมเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม
- รวบรวมจัดทำและให้บริการข้อมูลข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมพร้อมเทคโนโลยีต่าง ๆ ในฐานะศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม
- ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

2.2.4.7 กระบวนการอุตสาหกรรม

กระบวนการอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งขยะมูลฝอยอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตราย โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในด้านนี้คือ สำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน ภายใต้สังกัดของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- กำหนดนโยบายแผนงานหลักเกณฑ์และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมโรงงาน
- ส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการโรงงานในด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานและการบำบัดและกำจัดมลพิษทุกประเภท จากโรงงาน รวมทั้งการจัดหาน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม
- ศึกษา พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม การปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนของกากสารพิษอุตสาหกรรม การประกอบกิจการโรงงาน ระบบการใช้ประโยชน์และการกำจัดของเสีย และการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน
- วิเคราะห์ และทดสอบสารมลพิษ รวมทั้งวัดอุณหภูมิ
- บริหารการขึ้นทะเบียนศึกษาอบรมและกำกับดูแลควบคุมและตรวจสอบระบบ บำบัดมลพิษและห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารมลพิษเอกชน

2.2.5 ระดับปฏิบัติงาน

องค์กรระดับปฏิบัติและหรือหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะพื้นที่เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติหรือให้บริการด้านการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่ของแต่ละจังหวัด ได้แก่

2.2.5.1 สถานพยาบาล

ปัจจุบันโรงพยาบาลและสถานพยาบาลทุกแห่งจะมีการทิ้งขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยติดเชื้อ เช่น เลือด, เข็มฉีดยา, ฯลฯ ในอดีต ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลมีไม่ค่อนมากนัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีรถขนขยะมูลฝอยเข้าไปรับ และนำไปเทกองบนพื้นรวมกันกับขยะมูลฝอยทั่วไปของชุมชน โรงพยาบาลบางแห่งอาจมีที่ทิ้งกองขยะมูลฝอยและเผาทั้งภายในบริเวณของตนเอง แต่ในปัจจุบัน ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อมีมากขึ้น ความหนาแน่นของชุมชนมีความเสี่ยงจากการแพร่กระจายเชื้อโรครุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และในชุมชนขนาดใหญ่ กระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบายจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างเตาเผาให้แก่โรงพยาบาลของรัฐทั้งหมด ในปัจจุบันการก่อสร้างเตาเผาสามารถดำเนินงานไปแล้ว

2.2.5.2 นิคมอุตสาหกรรม

ปัจจุบันนิคมอุตสาหกรรมซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในนิคมอุตสาหกรรมแต่ละแห่ง งานจัดการขยะมูลฝอย

อยู่ในความรับผิดชอบของงานสาธารณสุขโรคและสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมากการกำจัดขยะมูลฝอยของนิคมอุตสาหกรรมยังไม่ได้ผลดี และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะบุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความรู้ความชำนาญในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอ

2.2.5.3 แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยสำคัญ ที่นับวันจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ในด้านการสุขภาพ การรักษาสภาพแวดล้อมและการส่งเสริมการท่องเที่ยว หากไม่ได้มีการเตรียมการไว้เผชิญหน้าอย่างเป็นระบบและเพียงพอ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็มีอีกส่วนหนึ่งที่อยู่นอกเขตบริการของท้องถิ่น ซึ่งจะได้แก่ อุทยานแห่งชาติซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร ในปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว หากอยู่ในเขตบริการของท้องถิ่น ก็จะติดต่อให้ท้องถิ่นช่วยขนขยะมูลฝอยไปกำจัดหรือมีเจ้านั้นก็จัดการเอง แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลหรืออยู่นอกเขต วิธีที่จัดการเองก็คือ การชุดหลุมแล้วเททิ้งขยะมูลฝอยลงไป เมื่อเต็มก็จะกลบหรือใช้วิธีเผาเป็นครั้งคราว เนื่องจากการให้ท้องถิ่นมารับขยะมูลฝอยไปกำจัดให้ไม่สะดวก จึงต้องจัดการเอง

2.2.5.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน หน่วยงานระดับปฏิบัติงานที่สำคัญยิ่ง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันทั้ง 5 รูปแบบ คือ

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล
- กรุงเทพมหานคร
- เมืองพัทยา

2.3 กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

2.3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขขยะมูลฝอย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายนั้น จากการศึกษาปรากฏว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขขยะมูลฝอยหลายฉบับด้วยกัน ซึ่งสามารถแยกเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยทางบก และขยะมูลฝอยทางน้ำ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2-1 ดังนี้

ตารางที่ 2-1: กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมป้องกัน หรือแก้ไขขยะมูลฝอย

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	ขยะมูลฝอย	
		ทางบก	ทางน้ำ
1	พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121		X
2	พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย 2456		X
3	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	X	
4	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง 2485		X
5	พระราชบัญญัติการประมง 2490		X
6	ประมวลกฎหมายอาญา	X	X
7	พระราชบัญญัติแร่ 2510	X	X
8	พระราชบัญญัติปิโตรเลียม 2514	X	X
9	ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 (2515)		X
10	พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน 2543	X	
11	พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร 2522	X	
12	พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา 2526		X
13	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535	X	X
14	พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง 2535	X	X
15	พระราชบัญญัติโรงงาน 2535	X	X
16	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535	X	X
17	พระราชบัญญัติทางหลวง 2535	X	

หมายเหตุ สัญลักษณ์ x หมายถึง เป็นกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทางบกหรือทางน้ำ

2.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

1) ส่วนราชการลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอยเอง

องค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการหรือบริการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยเป็นส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจซึ่งอาจถือเป็นส่วนราชการแห่งหนึ่งก็ได้ องค์กรเหล่านี้จะลงทุนจัดทำกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยเอง และบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอยด้วยตนเองก็ได้ หรืออาจให้องค์กรอื่นเป็นผู้บริหารกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยก็ได้

ก. ในการลงทุนและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย อาจจัดทำและบริหารนอกเขตพื้นที่ของตนก็ได้

ตาม พ.ร.บ. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 46 บัญญัติว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อาจทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ อบจ. อื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือ อบจ. อื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

- ข. ในการลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอยนั้นอาจมีการจัดทำและบริหารกิจการดังกล่าวร่วมกับส่วนราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 58 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ามีกิจการใดอันอยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ที่จะร่วมกันทำเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ก็ให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้น เรียกว่า “สหการ” มีสภาพเป็นทบวงการเมือง และมีการบริหาร ประกอบด้วย ผู้แทนของเทศบาลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วย

นอกจากนั้นตาม พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 73 ซึ่งบัญญัติว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลอาจร่วมกับสภาตำบล อบต. หรือ อบจ. หรือหน่วยการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อการทำกิจการร่วมกันได้ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล อบต. อบจ. หรือหน่วยงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน”

- 2) ส่วนราชการลงทุนจัดทำและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

องค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยจะเป็นผู้ลงทุนด้วยตนเอง หรือร่วมกันจัดทำกิจการเก็บขนขยะมูลฝอยขึ้น แต่ไม่ได้เป็นผู้บริหารหรือเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งรูปแบบของการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอาจมีได้ ดังนี้

- ก. การให้เช่าหรือสิทธิบริหารหรือดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแก่เอกชน

หมายถึง องค์กรซึ่งเป็นผู้ลงทุนจัดทำกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยได้ มอบหมายให้เอกชนเช่าหรือสิทธิบริหารหรือดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย รวมทั้งเอกชนมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนการให้บริการดังกล่าวในอัตราที่ได้ตกลงกัน

- ข. การว่าจ้างเอกชนเข้ามามีการบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

หมายถึง องค์กรซึ่งเป็นผู้ลงทุนจัดทำกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยได้ว่าจ้างเอกชนเข้ามามีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งองค์กรดังกล่าว จะต้องจ่ายค่าจ้างเป็นเหมา หรือจ่ายค่าจ้างตามหน่วยของงานที่ทำตามแต่จะตกลงกันให้แก่เอกชน

- ค. การจัดตั้งบริษัทร่วมทุนระหว่างส่วนราชการกับเอกชน

หมายถึง ส่วนราชการกับเอกชนร่วมลงทุนจัดตั้งบริษัทจำกัดขึ้นมา เพื่อเข้ามามีบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้บังคับและหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

3) ให้เอกชนลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

องค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการ หรือบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย อาจมอบหมายให้เอกชนลงทุนจัดทำ และบริหารกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยด้วยตัวเองก็ได้ โดยการให้สัมปทานดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยแก่เอกชน (Franchise) ในกรณีนี้เอกชนได้รับมอบหมายให้ลงทุนจัดทำด้วย ไม่ใช่บริหารหรือจัดการอย่างเดียว

4) ส่วนราชการและเอกชนร่วมลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

องค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการหรือบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย อาจร่วมกับเอกชนร่วมลงทุนจัดทำ และบริหารกิจการเก็บขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยได้โดยมีรูปแบบคือการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนระหว่างส่วนราชการกับเอกชน

สรุปองค์กรของรัฐที่ลงทุนจัดทำและ/หรือบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอยได้แสดงไว้ในตารางที่ 2-2 ดังนี้

ตารางที่ 2-2: องค์กรรัฐที่ลงทุนจัดทำและ/หรือบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดขยะมูลฝอย

องค์กรรัฐ	ในเขต	นอกเขต	ร่วมกับ ส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ร่วมกับ เอกชนจัดตั้ง หรือถือหุ้น
1. อบต.	X	X	X	-
2. อบจ.	X	X	-	-
3. เทศบาล	X	X	สหการ	บริษัท
4. กนอ.	นิคม อุตสาหกรรม	-	-	บริษัท
5. กรมโรงงานอุตสาหกรรม	โรงงาน	-	-	บริษัท
6. กรมอนามัย	โรงพยาบาล	-	-	บริษัท
7. องค์กรรัฐที่ตั้งขึ้นใหม่	ตามกฎหมาย ระบุ	-	-	บริษัท

หมายเหตุ: X หมายถึง สามารถทำได้

2.3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

2.3.3.1 ค่าธรรมเนียม

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535 มาตรา 5 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ได้ การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้

ก. ค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการในการเก็บ และขนขยะมูลฝอยได้โดยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว ซึ่งได้มีกฎกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2536) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าวไว้แล้ว

ข. ค่าธรรมเนียมกำจัดขยะมูลฝอย

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมกำจัดขยะมูลฝอยแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะมูลฝอยได้ตาม หลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข และไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว (มาตรา 63) ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีกฎกระทรวงในลักษณะเช่นนี้

2.3.3.2 วิธีจัดเก็บค่าธรรมเนียม

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 64 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย และกำจัดขยะมูลฝอยภายในท้องถิ่นของตนและรายได้ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวให้ตกเป็นของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นงบประมาณแผ่นดิน

2.4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

2.4.1 สภาพธรรมชาติ

ก. ที่ตั้งและขนาด

พื้นที่ศึกษาของโครงการประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่งใน 5 จังหวัด โดยขนาดพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพื้นที่ของจังหวัดได้แสดงไว้ในตารางที่ 2-3 ส่วนที่ตั้งได้แสดงไว้ในแผนที่พื้นที่ศึกษาของโครงการในหน้าสีของรายงานฉบับนี้

ตารางที่ 2-3: พื้นที่ของ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา

ลำดับ	จังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พื้นที่	
		ตร.กม.	ไร่
ชลบุรี		4,363.00	2,726,875
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	4,363.00	2,726,875
2	เทศบาลเมืองศรีราชา	4.06	2,536
ฉะเชิงเทรา		5,351.00	3,344,375
3	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	12.76	7,975
นครนายก		2,122.00	1,326,250
4	เทศบาลตำบลเกาะหวาย	2.00	1,250
ปราจีนบุรี		4,762.36	2,976,475
5	เทศบาลตำบลประจันตคาม	4.68	2,925
ราชบุรี		5,196.46	3,247,788
6	เทศบาลเมืองราชบุรี	8.70	5,437

ข. สภาพภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ศึกษาครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออก (ชลบุรีและปราจีนบุรี) และภาคกลาง (ฉะเชิงเทรา, นครนายก และราชบุรี) โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ถูกล้อม ในขณะที่ยังพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นที่ราบริมหาดฝั่งทะเล, ที่ราบสูง และภูเขา อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 15°-40° เซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27-28° เซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปีอยู่ระหว่าง 960-1,577 มิลลิเมตร

2.4.2 สภาพสังคม

ก. ประชากร

จำนวนประชากรของ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4: ประชากรของ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา

ลำดับ	จังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชากร	
		คน	ความหนาแน่น/ตร.กม.
ชลบุรี		1,078,518	247
1	องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	1,078,518	247
2	เทศบาลเมืองศรีราชา	26,299	12,215
ฉะเชิงเทรา			
3	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	42,842	3,360
นครนายก		251,721	169
4	เทศบาลตำบลเกาะหวาย	2,167	1,055
ปราจีนบุรี		450,070	94.17
5	เทศบาลตำบลประจันตคาม	5,105	1,090
ราชบุรี		826,986	159
6	เทศบาลเมืองราชบุรี	44,404	5,104

ข. สาธารณสุข

จากการศึกษาพบว่า มีสถานให้บริการทางด้านสาธารณสุขในพื้นที่ศึกษาอย่างพอเพียง ทั้งในส่วนของภาครัฐ และเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากว่าที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 แห่งอยู่ในเขตเมือง ชุมชนหนาแน่น ซึ่งมีการให้บริการทางด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง

2.4.3 สภาพเศรษฐกิจ

เมื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในพื้นที่ศึกษาแล้ว พบว่า จังหวัดชลบุรีมีผลิตภัณฑ์จังหวัดมีมูลค่ามากที่สุด คือ 208,000 ล้านบาท โครงสร้างทางเศรษฐกิจสำคัญในพื้นที่ศึกษาคือ การเกษตรและอุตสาหกรรม ในขณะที่เทศบาลเมืองศรีราชาจะมีการประมงที่มีบทบาทสำคัญด้วย โดยในด้านอุตสาหกรรม จังหวัดชลบุรีเป็นเขตอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ โดยเป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ในขณะที่จังหวัดจะเชิงเทราและปราจีนบุรี อุตสาหกรรมก็เข้าไปมีส่วนสำคัญในด้านเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน

3 การจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 สถานการณ์ปัจจุบัน

ในบทนี้ จะนำเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการคัดเลือกในพื้นที่ศึกษา 6 แห่ง ในพื้นที่ 5 จังหวัด ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (จังหวัดชลบุรี)
- เทศบาลเมืองศรีราชา (จังหวัดชลบุรี)
- เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา (จังหวัดฉะเชิงเทรา)
- เทศบาลตำบลเกาะหวาย (จังหวัดนครนายก)
- เทศบาลตำบลประจันตคาม (จังหวัดปราจีนบุรี)
- เทศบาลเมืองราชบุรี (จังหวัดราชบุรี)

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในสภาพปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเน้นพิจารณา 2 หัวข้อหลัก คือ ด้านเทคนิค กับด้านองค์การบริหาร

3.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 92 อำเภอ 677 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 23 แห่ง อบต. 76 แห่ง อบจ. 1 แห่ง และเมืองพัทยา

3.2.1 องค์การและการบริหาร

อบจ.ชลบุรี อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 อบจ.ชลบุรี ได้จัดโครงสร้าง องค์การและการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

- 1) ส่วนอำนวยการ ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ และฝ่ายนิติการ
- 2) ส่วนกิจการสภา อบจ. ประกอบด้วย ฝ่ายระเบียบและการประชุม ฝ่ายเลขานุการสภา
- 3) ส่วนแผนและงบประมาณ ประกอบด้วย ฝ่ายแผนพัฒนา ฝ่ายงบประมาณ
- 4) ส่วนการคลัง ประกอบด้วย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการบัญชี ฝ่ายการพัสดุ ฝ่ายพัฒนารายได้และทรัพย์สิน
- 5) ส่วนช่าง ประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการและแผนงาน ฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง ฝ่ายศูนย์เครื่องจักรกล

3.2.2 อัตรากำลัง

ตามประกาศ อบจ.ชลบุรี เรื่องการแบ่งส่วนราชการของ อบจ.ชลบุรี เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2541 ได้กำหนดกรอบอัตรากำลังข้าราชการ อบจ.ชลบุรี ไว้ 82 อัตรา ดังนี้

1) ปลัด อบจ.ชลบุรี	มี	1	อัตรา
2) ส่วนอำนวยการ	มี	14	อัตรา

3) ส่วนกิจการสภา อบจ.	มี	10	อัตรา
4) ส่วนการคลัง	มี	26	อัตรา
5) ส่วนช่าง	มี	21	อัตรา

3.2.4 โครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรี

3.2.4.1 ความเป็นมา

สืบเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลในด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือในด้านกำจัดขยะมูลฝอยโดยการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งหมด 22 แห่ง ได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ในเดือนตุลาคม 2542 โดยมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (อบจ.ชลบุรี) เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรี ถือได้ว่าเป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดแห่งแรกของประเทศไทย ทั้งนี้ อบจ.ชลบุรี ได้มอบหมายให้กลุ่มบริษัทเสนา อินเตอร์เนชั่นแนล ดีเวลอปเม้นท์ จำกัด และบริษัทโอเลคโตรแมค เอนจิเนียริง จำกัด ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรี

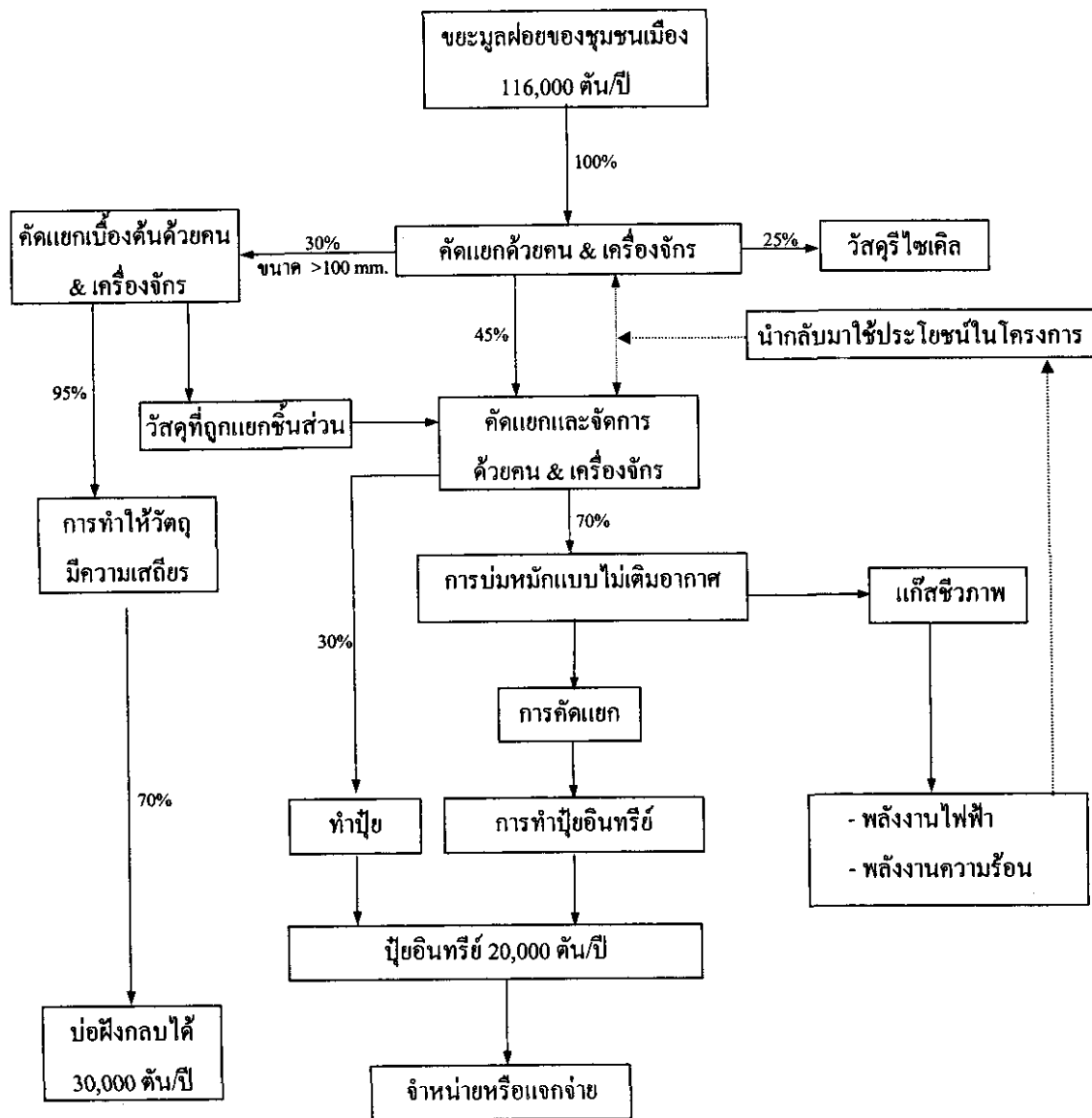
3.2.4.2 ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรี

ที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรีอยู่ในเขต อบต. บางพระ ติดกับบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแสนสุข ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี บนเนื้อที่ 167 ไร่ และ อบจ. ชลบุรีได้จัดหาพื้นที่เพิ่มเติมในระยะแรก 216 ไร่ และในระยะที่ 2 อีก 142 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมด 525 ไร่

ระบบการกำจัดขยะมูลฝอยภายในศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมจังหวัดชลบุรีเป็นระบบกำจัดแบบผสมผสาน (Integrated Disposal) ประกอบด้วย

- 1) การคัดแยกมูลฝอยชุมชนออกเป็นขยะ 4 ประเภท คือ ขยะอินทรีย์ ขยะวัสดุรีไซเคิลได้ ขยะรีไซเคิลไม่ได้ (ของแข็งและพลาสติกทรงรูป) และขยะมีพิษ/วัตถุอันตราย
- 2) ขยะอินทรีย์จะถูกแยกไปเข้าขบวนการบำบัดทางชีววิทยา ได้แก่ บ่อหมักแบบไม่ใช้ออกาศ (Anaerobic Digestion) ซึ่งจะมีผลพลอยได้ คือ ก๊าซชีวภาพ (Biogas) เกิดขึ้น ซึ่งจะถูกนำไปใช้ที่อาคารผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและพลังงานความร้อนร่วม (Co-generation) กลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ภายในโครงการ ส่วนกากที่ได้จากการหมักจะถูกนำไปผสมเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สำหรับจำหน่ายหรือแจกจ่ายต่อไป
- 3) ขยะวัสดุรีไซเคิล จะผ่านขบวนการแยกประเภทและบรรจุหีบห่อเพื่อส่งจำหน่ายต่อไป

- 4) ขยะของแข็งและครูปที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้จะถูกทำให้มีความเสถียร แล้วนำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
- 5) ขยะมีพิษและวัตถุอันตรายจะถูกแยกไปเผาทำลาย และถ้าที่เกิดขึ้นจะถูกฝังกลบต่อไป
- 6) น้ำเสียที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนต่าง ๆ ทุกขั้นตอนจะถูกรวบรวมเข้าระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการ

แผนภูมิที่ 3-1: ฝั่งประมาณการจัดการขยะมูลฝอยของโครงการ
ศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมจังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาของโครงการ คาดว่าจะมีมูลฝอยจากชุมชนเมืองเข้ามาบำบัดประมาณปีละ 116,000 ตัน (เฉลี่ยวันละ 300 ตัน) เมื่อผ่านขบวนการต่าง ๆ แล้วคาดว่าจะได้วัสดุรีไซเคิลประมาณร้อยละ 25 (29,000 ตัน/ปี) สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ 20,000 ตัน/ปี และมีวัสดุทำการฝังกลบประมาณ 30,000 ตัน/ปี ทั้งนี้ยังสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าและพลังงานความร้อนร่วมนำกลับมาใช้ประโยชน์ในโครงการได้อย่างต่อเนื่องด้วย

3.2.4.3 ความคืบหน้าการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม

ภายหลังการศึกษา และออกแบบรายละเอียดโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ชลบุรีแล้วเสร็จในปี 2544 อบจ.ชลบุรีได้เสนอโครงการก่อสร้างศูนย์กำจัดฯ โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ผลพิจารณาจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้ให้ความเห็นชอบในโครงการและจัดสรรงบประมาณก่อสร้างร้อยละ 60 ของมูลฝอยโครงการ 626 ล้านบาท และ อบจ.ชลบุรี จัดสรรงบประมาณสมทบค่าก่อสร้างที่เหลือร้อยละ 40 โดยเริ่มก่อสร้างศูนย์กำจัดฯ ในปี 2545 ตามแผนจะแล้วเสร็จในปี 2548

นอกจากนี้ อบจ.ชลบุรีมีโครงการที่จะจ้างที่ปรึกษาเพื่อทำการศึกษารื่องการจัดเก็บค่าธรรมเนียมภายในปีงบประมาณ 2547 เป็นวงเงิน 1.5 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะเริ่มการศึกษาได้ในช่วงต้นปี 2547

ในด้านการบริหารจัดการศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมเมื่อการก่อสร้างโครงการแล้วเสร็จ คาดว่า อบจ. ชลบุรีจะเปิดประมูลจ้างเหมาให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ ภายใต้การควบคุม กำจัดดูแลของ อบจ.ชลบุรี สำหรับค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอยที่คิดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามาใช้บริการ ในเบื้องต้นคาดว่าจะประมาณ 100-150 บาทต่อตัน

ข้อคิดเห็นของคณะศึกษา JICA ต่อโครงการ

- 1) หากองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ส่งขยะมาป้อนให้ศูนย์น้อยกว่า 300 ตัน/วัน เช่นที่เมืองพัทยา ซึ่งกำลังของงบประมาณฟื้นฟูสถานที่ฝังกลบขยะของตนเอง เกรงว่าจะไม่สามารถจัดหาขยะได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น ทาง อบจ.ชลบุรีควรเตรียมการหาแหล่งขยะมูลฝอยที่จะส่งมากำจัดไว้ล่วงหน้า เช่น ขยะจากจังหวัดใกล้เคียงหรือไม่ก็ต้องทำข้อตกลงกับท้องถิ่นใกล้เคียงในการรวบรวมขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เข้ามาด้วย
- 2) เนื่องจากไม่มีส่งเสริมการรณรงค์กิจกรรมแยกขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดเพื่อคัดแยกเฉพาะขยะอินทรีย์ไปหมักก๊าซ และขยะรีไซเคิลเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่หรือขยะอันตรายเพื่อแยกกำจัด ขยะที่จะมาถึงสถานที่บำบัดจะเป็นขยะผสมที่ปนเปื้อนยากแก่การแยกเฉพาะส่วน อีกทั้งน่าจะมีการแยกโดยเจ้าหน้าที่เก็บขยะของแต่ละท้องถิ่น จนเหลือส่วนที่รีไซเคิลได้น้อยลงจนไม่คุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์
- 3) อัตราการผลิตก๊าซจากขยะให้ได้ปริมาณมากพอที่จะผลิตกระแสไฟฟ้า อาจไม่เพียงพอและคุ้มค่าเท่ากับการใช้วัตถุดิบจากมูลสัตว์

3.3 เทศบาลเมืองศรีราชา

3.3.1 ด้านเทคนิค

3.3.1.1 การทิ้งและเก็บกัก

การทิ้ง และรวบรวมขยะมูลฝอยของแหล่งกำเนิดมูลฝอยในเทศบาลเมืองศรีราชา แต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกัน จากการสำรวจภาคสนาม พบว่า ประเภท บ้านพักอาศัย และร้านค้าต่าง ๆ จะรวบรวมและทิ้งขยะมูลฝอยลงถังบรรจุพลาสติก หรือโลหะขนาดต่าง ๆ กัน ขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหารหรือเน่าเปื่อยง่ายจะ บรรจุมัดในถุงพลาสติกและทิ้งลงถัง เพื่อรอเวลารถบรรทุกมาเก็บขนต่อไป สำหรับแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ เช่น ตลาดสด โรงเรียน สถานพยาบาล จะมีการวางถังหรือภาชนะขนาดใหญ่ 200-250 ลิตร เป็นจุดรวม เพื่อรองรับขยะมูลฝอย นอกจากนี้ทางเทศบาลยังได้จัดวางถังพลาสติก ขนาดใหญ่ (170 ลิตร) ในที่สาธารณะตามจุดต่าง ๆ เพื่อรองรับขยะมูลฝอยมีจำนวน รวมกันประมาณ 350 ใบ

3.3.1.2 การเก็บและขนส่ง

งานให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอย ปัจจุบันใช้รถบรรทุกจำนวน 4 คัน รถบรรทุก ดังกล่าวใช้งานมาแล้วประมาณ 6-8 ปี ในรถบรรทุกแต่ละคัน จะมีเจ้าหน้าที่เก็บขน พร้อมพนักงานขับรถรวม 4 คน โดยให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยในเส้นทางสาย หลักในเขตเทศบาลรวมทั้งแหล่งกำเนิดต่าง ๆ วันละ 2-3 เที่ยวในช่วงเวลา 06.00 น. 09.30 น. และ 15.30 น. และทำการขนส่งไปยังสถานที่กำจัดมูลฝอยของ เทศบาลเมืองศรีราชา ซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไปประมาณ 15 กิโลเมตร ปริมาณขยะมูล ฝอยที่เก็บขนได้ในเขตเทศบาล มีประมาณ 30 ตันต่อวัน โดยสามารถให้บริการ เก็บขนเฉลี่ยร้อยละ 90 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปัจจุบันเทศบาลคิด ค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยจากครัวเรือนชั้นต่ำที่อัตรา 20 บาท/หลัง/เดือน

3.3.1.3 การกวาดถนนและล้างท่อระบายน้ำ

งานกวาดถนน และรักษาความสะอาดเรียบร้อยในสถานที่สาธารณะ อยู่ในความ รับผิดชอบของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันใช้เจ้าหน้าที่กวาดถนนรวม 30 คน ปฏิบัติงานเป็นประจำทุกวันในช่วงเวลา 05.00 น. 09.00 น. และ 13.00 น. โดยเฉพาะในถนนและตรอกซอยทั้งหมดในเขตเทศบาล รวมความยาวเส้นทาง ที่ให้บริการประมาณ 6 กิโลเมตร

สำหรับงานล้างท่อระบายน้ำในเขตเทศบาลอยู่ในความรับผิดชอบของกองช่างสุขา ภิบาล ใช้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประมาณ 3-4 คน ในปัจจุบันจะดำเนินการในพื้นที่ เมื่อมีปัญหาท่ออุดตันหรือได้รับการร้องขอ เนื่องจากขาดแคลนอัตรากำลังและ งบประมาณ

3.3.1.4 การบำบัดและนำกลับไปใช้ประโยชน์

จากการรวบรวมข้อมูลการคัดแยกขยะมูลฝอย และนำกลับไปใช้ประโยชน์ภายในชุมชน พบว่าประเภทบ้านพักอาศัยและร้านค้าต่าง ๆ มีการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลก่อนทิ้งในสัดส่วนร้อยละ 60 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหาร โดยเฉพาะจากร้านอาหารมีการรวบรวมนำไปใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์บ้าง แต่มีปริมาณค่อนข้างน้อย

นอกเหนือจากการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลที่แหล่งกำเนิดแล้ว ในขั้นตอนการเก็บขนขยะมูลฝอยโดยใช้รถบรรทุกขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่เทศบาล ยังมีการคัดแยกเลือกวัสดุรีไซเคิลในระหว่างการเก็บขนขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ขึ้นรถบรรทุกด้วย

3.3.1.5 การกำจัด

ขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ทั้งหมดในเขตเทศบาลได้ขนส่งลำเลียงส่งไปกำจัดที่สถานที่กำจัดมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา ห่างจากเทศบาลประมาณ 15 กม. มีเนื้อที่รวม 116 ไร่ ใช้วิธีการกำจัดแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สถานที่กำจัดมูลฝอยแห่งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลในการศึกษาออกแบบและก่อสร้างผ่านทางกรมโยธาธิการ สามารถเปิดดำเนินการได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันรองรับขยะมูลฝอยทั้งหมดในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (สวนสัตว์เปิดเขาเขียว) วันละประมาณ 40 ตัน ใช้พื้นที่ฝังกลบไปแล้วประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด ในอนาคตอันใกล้เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริเวณใกล้เคียง จะขอใช้บริการกำจัดขยะมูลฝอยที่สถานที่ฝังกลบแห่งนี้เป็นการชั่วคราวเพื่อรอไปใช้บริการของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรีเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดให้บริการ

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานที่กำจัดมูลฝอยมีประมาณ 10 คน สังกัดกองช่างสุขาภิบาล เครื่องจักรกลหนักที่ใช้ในการฝังกลบขยะมูลฝอยประกอบไปด้วยรถแทรกเตอร์ จำนวน 2 คัน สำหรับดินเคลื่อนย้ายและบดอัดขยะมูลฝอย ปัญหาหลักในการปฏิบัติงานที่สถานที่กำจัดมูลฝอย คือ สภาพน้ำท่วมขังในพื้นที่ฝังกลบเนื่องจากเป็นที่ราบลุ่ม ทำให้ไม่สามารถฝังกลบขยะมูลฝอยได้ทุกวัน

3.3.1.6 การซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกล

งานซ่อมบำรุงของฝ่ายเก็บขนขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับรถบรรทุกขยะมูลฝอย งานซ่อมบำรุงง่าย ๆ ไม่ยุ่งยาก ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเก็บขนจะดำเนินการเอง สำหรับงานซ่อมบำรุงขนาดใหญ่และซับซ้อน เทศบาลจะว่าจ้างช่างเอกชนมาดำเนินการแทน ในด้านงบประมาณของงานซ่อมบำรุงที่ตั้งไว้ ส่วนใหญ่ไม่พอเพียงค่าใช้จ่ายจริง

สำหรับงานซ่อมบำรุงของฝ่ายกำจัดขยะมูลฝอยที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จะเน้นในส่วนของรถแทรกเตอร์ที่ใช้ดินเคลื่อนย้ายและบดอัดขยะมูลฝอย โดยงานซ่อม

บำรุงเล็กน้อยไม่ซับซ้อน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจะดำเนินการเอง สำหรับงานซ่อมใหญ่และยุ่งยากจะจ้างเหมาช่างซ่อมภายนอกมาดำเนินการแทน

3.3.1.7 การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

ในเขตเทศบาล มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่รวม 3 แห่ง (รวม 700 เตียง) รวมทั้งสถานพยาบาลและคลินิกทั่วไปประมาณ 45 แห่ง โดยทั่วไปขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลจะมีการคัดแยกเพื่อการเก็บขนและกำจัดออกเป็นขยะทั่วไปกับขยะติดเชื้อตามกฎระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง ได้มีการติดตั้งเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อภายในโรงพยาบาลของตนเอง

ในส่วนของขยะมูลฝอยจากสถานพยาบาลขนาดเล็กหรือคลินิกในเขตเทศบาล จากการสำรวจพบว่า ไม่มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยติดเชื้อ และใช้บริการเก็บขนกำจัดของเทศบาลเช่นเดียวกับขยะมูลฝอยชุมชน

3.3.2 ด้านองค์กรบริหาร

3.3.2.1 องค์กรและการบริหาร

เทศบาลเมืองศรีราชาได้จัดโครงสร้างองค์กรและการแบ่งส่วนการบริหารงานของเทศบาลออกเป็น ดังนี้

- 1) สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล ที่มีได้กำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของส่วนราชการใด หรืองานอื่นที่ได้รับมอบหมาย
- 2) กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในด้านการวางแผนของเทศบาล งานทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ งานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารของเทศบาลและหน่วยราชการอื่น ๆ การจัดทำงบประมาณและวิเคราะห์ งบประมาณของเทศบาล และงานธุรการ
- 3) กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชี การพัสดุและทรัพย์สิน การงบประมาณ งานผลประโยชน์ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4) กองช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับการผังเมืองและโยธา การสาธารณสุขโรค และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 5) กองช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวมทั้งบำบัดน้ำเสียและงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 6) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุขและงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 7) กองการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

- 8) กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ งานพัฒนาชุมชน และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 9) หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบ และกลั่นกรองให้ความเห็น และข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาล เกี่ยวกับงานการเงินของเทศบาลและ ควบคุมตรวจสอบด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3.2.2 อัตรากำลัง

เทศบาลเมืองศรีราชามีอัตรากำลังคือ พนักงานเทศบาล รวมทั้งสิ้น 113 อัตรา และ ลูกจ้างประจำ 52 คน และลูกจ้างชั่วคราว 167 คน แบ่งได้เป็น

1) สำนักปลัดเทศบาล	24	อัตรา
2) กองวิชาการและแผนงาน	5	อัตรา
3) กองคลัง	20	อัตรา
4) กองช่าง	18	อัตรา
5) กองช่างสุขาภิบาล	8	อัตรา
6) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	17	อัตรา
7) กองการศึกษา	18	อัตรา
8) กองสวัสดิการสังคม	2	อัตรา
9) หน่วยงานตรวจสอบภายใน	1	อัตรา

3.3.2.3 เทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองศรีราชาได้ออกเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในเขต เทศบาลของตนไว้หลายฉบับ ฉบับที่สำคัญได้แก่ เทศบัญญัติเรื่องการจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลและสิ่งเปรอะเปื้อน และเรื่องรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฉบับอื่นๆ ได้แก่ เทศบัญญัติเรื่อง ควบคุมการค้า ซึ่งเป็นที่น่ารังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ (กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ) ควบคุมการค้าอาหารหรือน้ำแข็งในสถานที่เอกชน เรื่องตลาดสาธารณะ เรื่องตลาดเอกชน เรื่องควบคุมแผงลอย เรื่องควบคุมผู้เร่ขาย ฯลฯ เป็นต้น

3.3.2.4 สถานะทางการเงินและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

ในปีงบประมาณ 2544 เทศบาลเมืองศรีราชามีรายรับรวมทั้งสิ้น 73,826,025.94 บาท (เป็นรายรับไม่รวมเงินอุดหนุน 68,859,525.94 บาท เงินอุดหนุน 4,966, บาท) และมีรายจ่ายทั้งสิ้น 56,054,560.33 บาท

ในปีงบประมาณ 2544 เทศบาลเมืองศรีราชาจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บและขนขยะมูลฝอยได้จำนวน 973,780 บาท และในปีงบประมาณ 2545 และ 2546 ได้ประมาณการรายรับจากค่าธรรมเนียมเก็บและขนขยะมูลฝอยไว้จำนวน 850,000 บาท และ 1,000,000 บาท ตามลำดับ

3.3.2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในช่วงกลางปี 2541 ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น ได้รับความร่วมมือจากสำนักความร่วมมือทางวิชาการสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (The German Agency for Technical Co-operation - GTZ) ในการดำเนินโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง (Urban Environmental Management Project-UEMP)

พื้นที่ศึกษาของโครงการดังกล่าวได้เลือกเทศบาล รวม 5 แห่งเพื่อดำเนินโครงการนำร่อง โดยในส่วนของเทศบาลเมืองศรีราชานันท์ ทางโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองได้ดำเนินโครงการนำร่องรวม 4 โครงการย่อยดังนี้คือ

- 1) โครงการสาธิตถังปฏิรูป มีการติดตั้งถังปฏิรูปให้ชุมชนริมทะเล รวม 20 หลังคาเรือนเพื่อเป็นการสาธิต และรณรงค์ให้ชาวบ้านหันมาติดตั้งถังปฏิรูป แต่โครงการนี้ประสบปัญหาอย่างมากในเรื่องค่าก่อสร้างและการดูแลรักษา
- 2) โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล
- 3) โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียน มีการจัดประกวดบทความ, คำขวัญ, ภาพระบายสีในโรงเรียน 3 แห่งในเขตเทศบาล
- 4) โครงการฟื้นฟูชายฝั่งทะเลบริเวณหน้าสวนสุขภาพเป็นการสาธิตการทำความสะอาด และคัดแยกขยะชายฝั่งทะเลหน้าสวนสุขภาพของเทศบาลเมืองศรีราชา โดยให้นักเรียนจากกลุ่มโรงเรียนของเทศบาลซึ่งเป็นเด็กระดับมัธยมศึกษาอาสาสมัครมาทำความสะอาด ด้วยการเก็บ และคัดแยกขยะที่บริเวณชายฝั่งทะเลหน้าสวนสุขภาพ ทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละครั้ง ตั้งแต่เวลา 9.00-11.00 น.

อย่างไรก็ตาม หลังจากจบโครงการแล้ว ทางเทศบาลไม่ได้ดำเนินโครงการต่อ เนื่องจากทางอาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนร้องเรียนต่อทางเทศบาลว่า การที่จะให้เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนหนักมาเรียนสัปดาห์ละครั้งวันจะไม่เป็นผลดีต่อการเรียนกับเด็ก แต่ถ้าจะให้เด็กเล็กมาทำก็เป็นงานหนักเกินไป และอีกเหตุผลหนึ่งคือ เมื่อจบโครงการแล้ว ไม่มีงบประมาณทางด้านนี้มาสนับสนุน ซึ่งในด้านการรักษาความสะอาด ทางเทศบาลมีเจ้าหน้าที่ทำงานด้านนี้เกือบร้อยคน จึงไม่ได้จัดงบประมาณสำหรับโครงการนี้ต่อไป

3.4 เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

3.4.1 ด้านเทคนิค

3.4.1.1 การทิ้งและเก็บกัก

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยสำคัญในเขตเทศบาลได้แก่ บ้านพักอาศัย ร้านค้าและสถานประกอบการต่างๆ ร้านอาหารประมาณ ตลาดสด สถานที่ราชการ สถาน

ศึกษา สถานพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดขยะจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเขตเทศบาล ทำให้มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละประมาณ 60 ตัน

การทิ้งและรวบรวมขยะมูลฝอยภายในชุมชนมีความแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งกำเนิดและปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ประเภทบ้านพักอาศัยและร้านค้าทั่วไปจะบรรจุขยะมูลฝอยในถุงหรือถังขยะขนาดเล็ก แหล่งกำเนิดขนาดใหญ่เช่น ตลาดสด โรงเรียน สถานพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่ท่องเที่ยว จะใช้ถังโลหะขนาดใหญ่ 200 ลิตร วางกระจายในตำแหน่งต่าง ๆ

3.4.1.2 การเก็บและขนส่ง

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานเก็บขนขยะมูลฝอยทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล รวมทั้งงานบริการด้านสาธารณสุขอื่น ๆ

ปัจจุบันมีรถบรรทุกเก็บขนขยะมูลฝอยรวม 10 คัน ใช้งานจริงจำนวน 9 คัน สำรอง 1 คัน ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยเป็นประจำทุกวันในเส้นทาง 9 สายภายในเขตเทศบาลโดยเฉพาะในช่วงเวลาเช้าตั้งแต่ 04.00 น. และช่วงบ่ายตั้งแต่ 15.00 น. โดยแต่ละคันจะเก็บขนประมาณวันละ 2 เที่ยว นอกจากนี้ยังมีรถบรรทุก 6 ล้อและ 4 ล้อชนิดไม่เท้ายรวม 3 คัน ใช้สำหรับเก็บกิ่งไม้ขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บขนขยะมูลฝอยในซอย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ประมาณ 55 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 90 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ขยะมูลฝอยที่รวบรวมได้ทั้งหมดจะขนส่งลำเลียงไปที่สถานีขนถ่ายมูลฝอยของเทศบาล ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลห่างจากสำนักงานเทศบาลประมาณ 7 กิโลเมตร ที่ตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง มีเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ ปัจจุบันเทศบาลคิดค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยจากครัวเรือนขั้นต่ำ 20 บาท/หลัง/เดือน

3.4.1.3 การกวาดถนนและล้างท่อระบายน้ำ

งานรักษาความสะอาดและกวาดถนนเป็นอีกหนึ่งในการกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีพนักงานกวาดถนนจำนวน 48 คน ทำการกวาดถนนในเส้นทางหลัก 9 สายที่มีการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ช่วงเช้าเวลา 04.00 น. และในช่วงบ่ายเวลา 13.00 น.

ในส่วนของงานล้างท่อระบายน้ำ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบรวม 9 คน สังกัดกองช่างดูแลท่อระบายน้ำในเส้นทางสายหลักรวมความยาวประมาณ 40 กิโลเมตร โดยกำหนดตารางเวลาล้างท่อตามแผนงานสัปดาห์ละ 3 วัน ที่เหลือ 2 วันจะปฏิบัติงานตามการแจ้งหรือร้องเรียนของประชาชน

3.4.1.4 การบำบัดและนำกลับไปใช้ประโยชน์

โดยทั่วไปขยะมูลฝอยจากบ้านพักอาศัยและร้านค้าทั่วไปในเขตเทศบาล จะมีคัดแยกวัสดุมีค่าก่อนทิ้ง ได้แก่ กระดาษประเภทต่างๆ ภาชนะบรรจุประเภทพลาสติก และแก้ว และโลหะประเภทต่างๆ เนื่องจากในเขตเทศบาลมีจำนวนผู้รับซื้อของเก่า

(ชาเล้ง) ค่อนข้างมาก (มากกว่า 100 คน) และร้านรับซื้อของเก่าจำนวน 8 แห่ง
ในส่วนของร้านอาหารที่มีมากในเขตเทศบาลมีการคัดแยกเศษอาหารและนำไปใช้
เป็นอาหารสัตว์ส่วนหนึ่ง

การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลในระหว่างการเก็บขนขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่เก็บขนขยะ
มูลฝอยถือเป็นเรื่องปกติ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่เก็บขน พบว่า ปริมาณวัสดุ
รีไซเคิลที่แยกได้ประมาณวันละ 800 กิโลกรัม

3.4.1.5 การกำจัด

เทศบาลเมืองจะเข็ญได้รับงบประมาณจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม ในการออกแบบและก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ
อย่างถูกหลักสุขาภิบาล มูลค่าโครงการประมาณ 130 ล้านบาท โดยทำการก่อสร้าง
แล้วเสร็จในปี 2543 แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถเปิดดำเนินการ เนื่องจากไม่ได้รับ
ความยินยอมจากองค์กรท้องถิ่นที่สถานีกำจัดขยะตั้งอยู่ คือ อบต.เกาะขนุน ทั้ง ๆ ที่
ก่อนหน้านี้ สภาตำบลเกาะขนุนได้ให้ความยินยอมก่อนหน้าที่จะเริ่มก่อสร้างโครง
การแล้วก็ตาม นอกจากนี้ ยังได้รับการต่อต้านจากผู้นำประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง
ที่ตั้งสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ด้วยเหตุผลว่าจะทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ
ใกล้เคียงได้รับการปนเปื้อน ซึ่งจากสภาพที่ไปสำรวจพบว่าเป็นเพียงแอ่งน้ำที่ค่อนข้าง
แห้งขอด และแทบไม่มีประชาชนอาศัยอยู่ใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์เลย

สำหรับองค์ประกอบหลักของระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จ
นี้ มีสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและสถานีฝังกลบขยะมูลฝอย โดยทั้ง 2 แห่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย

ตั้งอยู่ที่ตำบลบางขวัญ อำเภอเมือง ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

- ส่วนควบคุมการขนถ่าย ประกอบด้วย อาคารขนถ่าย เครื่องชั่งน้ำหนัก โรง
จอดรถ โรงซ่อมบำรุง บ้านพัก ลานล้างรถ ป้อมยาม เป็นต้น
- ส่วนกำจัดขยะมูลฝอยชั่วคราว ประกอบด้วย บ่อกำจัดขยะมูลฝอย 6 บ่อ บ่อ
บำบัดน้ำเสีย 3 บ่อ และบ่อหมักลิ่งปฏิภูมิจำนวน 30 บ่อ

ปัจจุบันสถานีขนถ่ายนี้ยังไม่ได้เปิดใช้งานในการขนถ่ายขยะมูลฝอยเลย อุปกรณ์
ยานพาหนะต่างๆ ยังคงเก็บอยู่ภายในสถานี ทั้งนี้เพราะไม่สามารถนำขยะไปฝัง
กลบยังสถานที่ฝังกลบที่สร้างใหม่ที่ตั้งอยู่ในเขต อบต.เกาะขนุน ได้นั่นเอง

ข. สถานีฝังกลบมูลฝอย

ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ดังนี้

- ส่วนบริหารและควบคุมการฝังกลบ ประกอบด้วย อาคารสำนักงาน โรงจอด
รถ โรงซ่อมบำรุง บ้านพัก ลานจอดรถ ป้อมยาม หอดังน้ำสูง ระบบไฟฟ้าที่
เดินสายไว้เรียบร้อยแล้ว เป็นต้น

- ส่วนกำจัดขยะมูลฝอย เป็นพื้นที่ใช้ในการฝังกลบขยะมูลฝอย และบ่อบำบัดน้ำเสีย

ในปัจจุบัน เนื่องจากสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยที่สร้างไว้ของเทศบาลไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ เทศบาลเมืองจะเชิงเทราจึงต้องใช้สถานีขนถ่ายที่ตำบลบางขวัญ เป็นที่ฝังกลบขยะชั่วคราว แล้วจ้างเอกชนมาขนย้ายขยะไปทิ้งอีกที่หนึ่งเป็นประจำทุกปี เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ประมาณปีละ 2 ล้านบาท

3.4.1.6 ข้อเสนอของบริษัทเอกชนในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย

บริษัท จรุง แอนด์ ซัน จำกัด และ MD. Power Engineering ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจขายเครื่องยนต์ปั่นไฟฟ้าโดยใช้ก๊าซชีวภาพเป็นเชื้อเพลิง ได้ยื่นเสนอโครงการต่อเทศบาลเมืองจะเชิงเทราในการที่จะกำจัดขยะมูลฝอยให้วันละ 100 ตันโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ภายใต้ชื่อ “โครงการผลิตไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ” ด้วยเหตุผลว่าขณะนี้ ทางเทศบาลเมืองจะเชิงเทราต้องจ้างเอกชนขนขยะไปฝังกลบ และมีโครงการจะจ้างเอกชนบำบัดน้ำอุจจาระอยู่แล้ว ในขณะที่ทางเอกชนต้องการทำโครงการสาธิตการใช้เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าอย่างครบวงจร

ทางบริษัทฯ ได้เสนอให้เทศบาลเมืองจะเชิงเทราจัดหาสถานที่สร้างที่กำจัดขยะแบบบ่อหมักให้ประมาณ 10 ไร่ และนำขยะมาบ้อนให้วันละประมาณ 100 ตัน โดยจะนำมาคัดแยก หมักขยะเปียกให้ได้ก๊าซมาใช้ปั่นไฟฟ้า รวมทั้งมีผลพลอยได้เป็นปุ๋ยหมักน้ำที่บำบัดออกมาได้มาตรฐาน

ข้อเสนอโครงการดังกล่าวนี้ ทางเทศบาลเมืองจะเชิงเทรามีความสนใจที่จะให้เอกชนทดลองดำเนินการ ในขณะที่อยู่ในขั้นตอนการเจรจายละเอียดและร่างสัญญา โดยจะให้ใช้สถานที่ภายในสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยที่ตำบลบางขวัญ ซึ่งคาดว่าจะมีการลงนามได้ประมาณต้นปี พ.ศ. 2547 หลังจากนั้น ทางโครงการจะใช้เวลาเตรียมการประมาณ 6 เดือน ก็จะสามารถเริ่มโครงการได้

ข้อคิดเห็นของคณะศึกษา JICA ต่อโครงการ

แม้ว่าหลักการของโครงการจะดีมาก มีการจัดการที่ค่อนข้างครบวงจร ทั้งการแยกขยะ ตลอดจนการนำขยะไปหมักให้ได้ก๊าซชีวภาพ และสามารถผลิตไฟฟ้าอีกด้วย แต่ผลสัมฤทธิ์อาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้

- 1) ประเมินอัตราการผลิตขยะไว้ค่อนข้างสูง ทางบริษัทเอกชนผู้เสนอโครงการได้ใช้ตัวเลขการผลิตขยะ 1 กิโลกรัม /คน/วัน ของประชากร (เท่ากับของกรุงเทพมหานคร) ในการประเมินปริมาณขยะ ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันเทศบาลเมืองจะเชิงเทราเก็บขยะได้ประมาณวันละ 60 ตัน เท่านั้น เกรงว่าจะไม่สามารถจัดหาขยะได้ตามสัญญา หรือไม่ก็ต้องทำข้อตกลงกับท้องถิ่นใกล้เคียง ในการรวบรวมขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เข้ามาด้วย แต่ก็อาจจะมิผลผูกพันต่อทางเทศบาลได้ ถ้าหากว่าโครงการไม่สามารถดำเนินไปได้

- 2) เนื่องจากไม่มีการณรงค์กิจกรรมแยกขยะที่แหล่งกำเนิด เพื่อคัดแยกเฉพาะขยะอินทรีย์ไปหมักก๊าซ และขยะรีไซเคิลเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ หรือขยะอันตรายเพื่อแยกกำจัด ขยะที่จะมาถึงสถานที่บำบัดจะเป็นขยะผสมที่ปนเปื้อนยากแก่การแยกเฉพาะส่วน อีกทั้งน่าจะมีการแยกโดยเจ้าหน้าที่เก็บขยะจนเหลือส่วนที่รีไซเคิลได้น้อยลงจนไม่คุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์
- 3) อัตราการผลิตก๊าซจากขยะให้ได้ปริมาณมากพอที่จะผลิตกระแสไฟฟ้า อาจไม่เพียงพอและคุ้มค่าเท่ากับการใช้วัตถุดิบจากมูลสัตว์

3.4.1.7 การซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกล

งานซ่อมบำรุงรถบรรทุกเก็บขนขยะมูลฝอยในกรณีที่เป็นงานซ่อมบำรุงเป็นกิจวัตร เจ้าหน้าที่ประจำรถบรรทุกจะดำเนินการเอง ส่วนงานซ่อมบำรุงใหญ่และยุ่งยากจะจ้างเอกชนมาดำเนินการแทน เนื่องจากรถบรรทุกขยะมูลฝอยบางคันมีอายุใช้งานมาแล้ว 10-14 ปี ทำให้ต้องซ่อมบำรุงและเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ในส่วนของงานซ่อมบำรุงเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรกลหนักและยานพาหนะ ส่วนใหญ่จะเป็นการว่าจ้างเอกชนให้ดำเนินการแทน

3.4.1.8 การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทราให้บริการเก็บขนเฉพาะขยะมูลฝอยทั่วไปของโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยคิดค่าธรรมเนียมเก็บขนเดือนละ 1,000 บาท ส่วนขยะมูลฝอยติดเชื่อนั้น เนื่องจากเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทราชำรุดเสียหาย ไม่สามารถใช้งานมาได้ประมาณ 2 ปีแล้ว ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงและเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อสูงมาก ทำให้ในปัจจุบัน ทางโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ต้องใช้บริการกำจัดของเอกชนในการเผาทำลาย

3.4.2 ด้านองค์กรบริหาร

3.4.2.1 องค์กรและการบริหาร

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทราได้จัดโครงสร้างองค์กร และการแบ่งส่วนการบริหารงานของเทศบาลออกเป็น 5 ส่วน เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองศรีราชา

3.4.2.2 อัตรากำลัง

มีอัตรากำลังที่ปฏิบัติงานประจำสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย จำนวน 6 อัตราและมีอัตรากำลังที่ทำหน้าที่เก็บขนขยะมูลฝอยจำนวน 74 อัตรา แยกเป็น

- พนักงานกวาดถนน 48 อัตรา
- พนักงานเก็บขยะมูลฝอย 46 อัตรา

3.4.2.3 เทศบัญญัติเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

มีลักษณะเช่นเดียวกับเทศบัญญัติเทศบาลเมืองศรีราชา

3.4.2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้จัดตั้งชุมชนย่อยและคณะกรรมการชุมชน ซึ่งขณะนี้มีจำนวน 15 ชุมชน และจะดำเนินการขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

3.5 เทศบาลตำบลเกาะหวาย

3.5.1 ด้านเทคนิค

3.5.1.1 การทิ้งและเก็บกัก

เทศบาลตำบลเกาะหวายตั้งอยู่ในเขตอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก การรวบรวมและทิ้งขยะมูลฝอยจากบ้านพักอาศัยและร้านค้าทั่วไปในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่จะบรรจุในถุง แล้วนำไปทิ้งรวมกันในถัง 200 ลิตร และถังขยะที่ทำจากยางรถยนต์เก่า ซึ่งวางในตำแหน่งต่างๆ ภายในเขตเทศบาล สำหรับบางพื้นที่ที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากเช่น โรงเรียน ตลาดสด และสถานที่ราชการ ได้จัดวางถังเหล็กขนาด 200 ลิตร หลายๆ ใบเพื่อรองรับขยะมูลฝอย

3.5.1.2 การเก็บและขนส่ง

งานเก็บขนขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่จะเก็บจากถังขนาดใหญ่ที่วางตามจุดต่างๆ ในชุมชน โดยทำการเก็บขนทุกวันคิดเป็นสัดส่วนให้บริการ 100% โดยไม่มีขยะมูลฝอยตกค้าง ใช้รถบรรทุกขยะมูลฝอยรวม 3 คัน เป็นรถบรรทุกชนิดเปิดข้างขนาด 10 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 2 คัน มีอายุใช้งานประมาณ 1 ปี และรถบรรทุกเปิดข้างขนาด 10 ลูกบาศก์เมตรอีก 1 คัน ใช้งานมาแล้วประมาณ 8 ปี ใช้พนักงานเก็บขนทั้งหมด 10 คน นอกจากนี้เทศบาลยังไปเก็บขนขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล เช่น โรงเรียน วัด และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการให้บริการแก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่อยู่ใกล้เคียงอีก 5 แห่ง

ปัจจุบันเทศบาลสามารถเก็บขนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาล และนอกเขตเทศบาลได้รวมวันละประมาณ 3.5 ตัน โดยขนส่งไปกำจัดที่สถานที่กำจัดของเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 20 กิโลเมตร ค่าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลประเภทบ้านพักอาศัยคิดขั้นต่ำ 10 บาท/หลัง/เดือน ในปีหน้า (พ.ศ. 2547) เทศบาลมีแผนจะปรับค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยเป็น 20 บาท/หลัง/เดือน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอย

3.5.1.3 การกวาดถนนและล้างท่อระบายน้ำ

งานรักษาความสะอาดและกวาดถนนสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลเกาะหวาย มีพนักงานกวาดถนนเพียง 3 คน โดยจะปฏิบัติงานเฉพาะเวลา 06.00-08.00 น. เป็นประจำทุกวันเฉพาะในเส้นทางหลัก ส่วนเส้นทางอื่น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่ 2 วันต่อครั้ง

ในด้านงานล้างท่อระบายน้ำของถนนในเขตเทศบาลตำบลเกาะหวาย ใช้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพียง 2 คน โดยทั่วไปจะล้างปีละ 2 ครั้ง และในกรณีพิเศษที่มีปัญหาน้ำท่วมขังหรือการร้องเรียนจากประชาชน ปัญหาหลักของหน่วยงาน คือ จำนวนบุคลากร และงบประมาณไม่พอเพียง

3.5.1.4 การบำบัดและนำกลับไปใช้ประโยชน์

การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลที่แหล่งกำเนิดในชุมชนของเทศบาลตำบลเกาะหวาย พบเห็นได้น้อย เนื่องจากทางเทศบาลไม่มีโครงการรณรงค์อย่างจริงจัง และในเขตเทศบาล ไม่มีพ่อค้าเร่รับซื้อของเก่า (ชาเล้ง) โดยมีร้านรับซื้อของเก่าเพียงแห่งเดียว อย่างไรก็ตาม พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยประจำรถบรรทุกจะมีการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลจากขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้เพื่อเป็นรายได้เสริม

ในปัจจุบัน ทางเทศบาลได้ประชุมหารือร่วมกับวัดฝั่งคลอง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เพื่อจัดทำโครงการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน โดยทำปุ๋ยหมักจากขยะมูลฝอยและตั้งธนาคารขยะ เนื่องจากขยะมูลฝอยในชุมชนมีองค์ประกอบของสารอินทรีย์ค่อนข้างสูง และชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรม

3.5.1.5 การกำจัด

สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลในหลายปีที่ผ่านมา ใช้ที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนครนายก ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะกระชาย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก แต่ถูกประชาชนข้างเคียงสถานที่กำจัดร้องเรียน และต่อต้านปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน ปัจจุบันจึงเลิกใช้สถานที่แล้ว ดังนั้นทางเทศบาลจึงขนส่งขยะมูลฝอยที่เก็บได้ไปใช้บริการที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากเทศบาลตำบลเกาะหวายประมาณ 20 กิโลเมตร โดยเจ้าของสถานที่กำจัดคิดค่าบริการกำจัดในอัตราตันละ 230 บาท

3.5.1.6 การซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกล

งานซ่อมบำรุงของฝ่ายเก็บขนขยะมูลฝอย โดยเฉพาะรถบรรทุกขยะมูลฝอยที่มีอยู่จำนวน 3 คัน ในกรณีงานซ่อมบำรุงเล็กน้อย พนักงานขับรถจะดูแลรับผิดชอบเอง ส่วนงานซ่อมแซมขนาดใหญ่และยุ่งยาก ทางเทศบาลจะว่าจ้างช่างซ่อมเอกชนมาดำเนินการโดยเฉพาะ เนื่องจากรถบรรทุกขยะมูลฝอยของเทศบาลจำนวน 2 คันยังอยู่ในสภาพใหม่ มีการใช้งานประมาณ 1 ปี ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงจึงยังค่อนข้างต่ำ

3.5.1.7 การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

ในเขตเทศบาล มีศูนย์บริการสาธารณสุข 1 แห่ง ไม่มีคลินิกเอกชนในเขตเทศบาล เทศบาลให้บริการเก็บขนเฉพาะขยะมูลฝอยทั่วไปจากศูนย์บริการสาธารณสุข โดยศูนย์บริการสาธารณสุขดังกล่าวกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อเองโดยใช้เตาเผาขนาดเล็กซึ่งสร้างเองโดยไม่ได้ส่งขยะมูลฝอยติดเชื้อไปกำจัดที่โรงพยาบาลปากพลี อันเป็น

โรงพยาบาลประจำอำเภอที่ห่างออกไปไม่กี่กิโลเมตร ซึ่งมีเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื่อที่ได้มาตรฐานตามแบบกระทรวงสาธารณสุข

3.5.2 ด้านองค์กรบริหาร

3.5.2.1 องค์กรและการบริหาร

เทศบาลตำบลเกาะหวายได้จัดโครงสร้างองค์กรและการแบ่งส่วนการบริหารงานของเทศบาลออกเป็นดังนี้

- 1) สำนักปลัดเทศบาล
- 2) กองคลัง
- 3) กองช่าง
- 4) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- 5) กองการศึกษา
- 6) หน่วยตรวจสอบภายใน

3.5.2.2 อัตรากำลัง

เทศบาลตำบลเกาะหวายมีกรอบอัตรากำลัง 27 อัตรา (บรรจุแล้ว 5 อัตรา ยังไม่บรรจุอีก 22 อัตรา) โดยในขณะนี้มีลูกจ้างประจำ 5 คน และลูกจ้างชั่วคราว 15 คน

3.5.2.3 เทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

มีลักษณะเช่นเดียวกับเทศบัญญัติเทศบาลเมืองศรีราชา

3.5.2.4 สถานะทางการเงินและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

ในปีงบประมาณ 2545 เทศบาลเกาะหวายมีรายรับรวมทั้งสิ้น 8,174,350.12 บาท และมีรายจ่ายรวมทั้งสิ้น 4,188,997.08 บาท

ในปีงบประมาณ 2544 เทศบาลตำบลเกาะหวายจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยได้จำนวน 77,740 บาท และในปีงบประมาณ 2545 และ 2546 ได้ประมาณการรายรับจากค่าธรรมเนียมดังกล่าวได้จำนวน 50,000 บาท และ 65,000 บาท ตามลำดับ

3.6 เทศบาลตำบลประจันตคาม

3.6.1 ด้านเทคนิค

3.6.1.1 การทิ้งและเก็บกัก

ในด้านการทิ้งและการรวบรวมขยะมูลฝอย โดยเฉพาะจากบ้านพักอาศัย และร้านค้าทั่วไป จะรวบรวมใส่ถุงพลาสติกหรือทิ้งโดยตรงลงสู่ถังขยะมูลฝอยขนาดเล็กของแต่ละครัวเรือน สำหรับแหล่งกำเนิดขนาดใหญ่ เช่น โรงเรียน และตลาดสด มีการจัดเตรียมถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร หลายๆ ใบเพื่อรวบรวมขยะมูลฝอย

นอกจากนี้เทศบาลได้วางถังพลาสติกขนาด 120 ลิตรประมาณ 71 ใบตามจุดต่างๆ ในถนนสายหลักเพื่อรองรับขยะมูลฝอยจากผู้สัญจรผ่าน รวมทั้งจากการกวาดถนน

3.6.1.2 การเก็บและขนส่ง

งานเก็บขนขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ใช้รถบรรทุกขยะมูลฝอยจำนวน 2 คัน รถบรรทุกแต่ละคันใช้เจ้าหน้าที่เก็บขนรวม 3 คน ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาลเป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. โดยวิ่งเก็บขนประมาณวันละ 2-3 เที่ยว สามารถเก็บขนขยะมูลฝอยได้ประมาณวันละ 3 ตัน คิดเป็นสัดส่วนให้บริการเก็บขนได้ประมาณร้อยละ 80 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ทั้งหมดจะลำเลียงต่อไปกำจัดที่สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งอยู่ห่างไปประมาณ 2 กิโลเมตร ปัจจุบันเทศบาลคิดค่าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยจากครัวเรือนชั้นต่ำสุดที่ 20 บาท/ครัวเรือน/เดือน

3.6.1.3 การกวาดถนนและล้างท่อระบายน้ำ

งานกวาดถนนในเส้นทางสายหลักและแหล่งชุมชนในเขตเทศบาล ทางเทศบาลตำบลประจันตคามใช้พนักงานกวาดถนนรวม 3 คน เริ่มปฏิบัติหน้าที่ระหว่างเวลา 05.00-07.00 น. และ 08.30-16.30 น. เป็นประจำทุกวัน

สำหรับงานล้างท่อระบายน้ำ ทางเทศบาลไม่ได้กำหนดเป็นแผนงานที่ต้องดำเนินการเป็นประจำ แต่เป็นงานเฉพาะกิจที่จะดำเนินการเมื่อมีปัญหาที่อุดตันหรือน้ำท่วมขังในพื้นที่ เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่

3.6.1.4 การบำบัดและนำกลับไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันเทศบาลไม่ได้มีการรณรงค์โครงการลดปริมาณขยะมูลฝอยหรือการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลภายในชุมชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนยังมีน้อย และยังไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการมากนัก อย่างไรก็ตาม ประชาชนบางส่วนมีการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลเพื่อนำไปขาย เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว เป็นต้น ในเขตเทศบาลมีจำนวนชาลั่งรับซื้อวัสดุรีไซเคิลประมาณ 10 ราย และร้านรับซื้อวัสดุรีไซเคิลเพียง 1 ร้าน

เจ้าหน้าที่เก็บขนที่อยู่ประจำรถบรรทุกขยะมูลฝอยเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลจากขยะมูลฝอยที่ทิ้งแล้วของแหล่งกำเนิดต่างๆ โดยเฉพาะในระหว่าง การเก็บขน โดยนำไปขายต่อร้านรับซื้อของเก่าเพื่อเสริมรายได้

3.6.1.5 การกำจัด

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลประจันตคาม (ดูภาพที่ 3-6) ตั้งอยู่ที่ตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม มีเนื้อที่ 4 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากเขตเทศบาลประมาณ 2 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นบ่อดินลูกรังเก่าลึกประมาณ 3 เมตร วิธี

ถ้าจัดใช้วิธีเทกองบนพื้นรอบบ่อฝังกลบ หลังจากนั้นประมาณ 2-3 เดือนเมื่อปริมาณขยะมูลฝอยมากขึ้น จะว่าจ้างเอกชนให้ใช้รถบดอัดต้นลงบ่อฝังกลบต่อไป ปัจจุบันใช้พื้นที่ไปแล้วร้อยละ 60 คาดว่าจะใช้งานได้อีกประมาณ 5 ปี

นอกเหนือจากรองรับขยะมูลฝอยทั้งหมดจากเทศบาลแล้ว ยังรับกำจัดขยะมูลฝอยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริเวณใกล้เคียงที่ร้องขอใช้บริการ ได้แก่ อบต.เกาะลอย และ อบต.โพธิ์งาม โดยเทศบาลยินยอมให้ใช้บริการชั่วคราวเป็นเวลา 1 ปี รวมทั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งเป็นหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งในท้องถิ่นใกล้เคียง จากการสำรวจของสถานที่ของคณะศึกษาพบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งนี้ไม่มีรั้วและประตู และไม่มีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเฝ้า ทำให้มีผู้ลักลอบนำขยะมาทิ้งเองเช่น เข็มฉีดยา เศษไม้จากโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์

3.6.1.6 การซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกล

งานซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกลของเทศบาลจะมีเฉพาะของฝ่ายเก็บขนขยะมูลฝอยเท่านั้น เนื่องจากงานด้านกำจัดมูลฝอย จะเป็นการจ้างเหมาเอกชนดำเนินการแทน ในปัจจุบันมีเพียง รถบรรทุกขยะมูลฝอยจำนวน 2 คัน โดยทั่วไปงานบำรุงรักษาต่างๆ เป็นกิจวัตร เจ้าหน้าที่ฝ่ายเก็บขนจะดำเนินการเอง ส่วนงานซ่อมบำรุงที่ยุ่ยากซับซ้อน เทศบาลจะจ้างเหมาเอกชนให้ดำเนินการแทน ในส่วนของงบประมาณค่าซ่อมบำรุงที่ตั้งไว้ในแต่ละปีค่อนข้างต่ำและไม่พอเพียง

3.6.1.7 การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

ปัจจุบันในเขตเทศบาล ไม่มีโรงพยาบาล หรือศูนย์บริการทางสาธารณสุข แต่มีคลินิกเอกชนรวม 3 แห่ง อย่างไรก็ตาม มีโรงพยาบาลประจันตคาม ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลประมาณ 2 กิโลเมตร ให้บริการรักษาทางการแพทย์แก่ประชาชนในเขตเทศบาลได้ เทศบาลให้บริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยทั่วไปที่คัดแยกแล้วให้กับโรงพยาบาลประจันตคามด้วย รวมทั้งของคลินิกเอกชน ส่วนมูลฝอยติดเชื้อจะดำเนินการเผาทำลายโดยเตาเผาของโรงพยาบาลเอง อย่างไรก็ตาม พบว่ามีขยะมูลฝอยติดเชื้อลักลอบไปทิ้งที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลอยู่บ้าง

3.6.2 ด้านองค์กรบริหาร

3.6.2.1 องค์กรและการบริหาร

เทศบาลตำบลประจันตคามได้จัดโครงสร้างองค์กรและการแบ่งส่วนการบริหารงานของเทศบาลออกเป็นดังนี้

- 1) สำนักปลัดเทศบาล
- 2) ฝ่ายคลัง
- 3) ฝ่ายช่าง
- 4) ฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- 5) ฝ่ายการศึกษา
- 6) หน่วยตรวจสอบภายใน

3.6.2.2 อัตรากำลัง

เทศบาลตำบลประจันตคามมีอัตรากำลังพนักงานและลูกจ้างที่บรรจุแล้ว รวม 36 คน ได้แก่ พนักงานเทศบาล 8 คน ลูกจ้างประจำ 10 คน และลูกจ้างชั่วคราว 18 คน

3.6.2.3 สถานะทางการเงินและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

ในปีงบประมาณ 2544 และ 2545 เทศบาลตำบลประจันตคามมีรายรับรวมทั้งสิ้น 16,522,296.69 บาท และ 18,039,231.69 บาท ตามลำดับ และมีรายจ่ายรวมทั้งสิ้น 13,302,765.78 บาท และ 16,178,477.84 บาท ตามลำดับ

3.7 เทศบาลเมืองราชบุรี

3.7.1 ด้านเทคนิค

3.7.1.1 การทิ้งและเก็บกัก

การทิ้งและรวบรวมขยะมูลฝอยในเทศบาล โดยเฉพาะแหล่งกำเนิดประเภทบ้านพักอาศัย และร้านค้าประกอบการธุรกิจ ส่วนใหญ่จะรวบรวมใส่ถุงพลาสติกและทิ้งลงในถังบรรจุของแต่ละครัวเรือน และในบางพื้นที่นำไปทิ้งลงในถังขนาดใหญ่ 200 ลิตร ซึ่งเทศบาลได้จัดวางไว้ตามจุดต่างๆ บริเวณที่สาธารณะ แยกเป็นถังเหล็ก ขนาด 200 ลิตร จำนวน 50 ใบ ถังพลาสติกขนาด 200 ลิตร จำนวน 700 ใบ และยังมีถังคอนเทนเนอร์ ขนาดใหญ่ความจุ 3.8 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 75 ใบ วางไว้ในบริเวณที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมาก เช่น ตลาดสด โรงเรียน โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบัน ได้ริเริ่มโครงการแจกถุงดำฟรีให้กับครัวเรือน สำหรับบรรจุขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถัง เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอยหกเรี่ยราด ความสะอาดในการเก็บขน และลดปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน

3.7.1.2 การเก็บและขนส่ง

งานดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่เทศบาล อยู่ในความรับผิดชอบของงานรักษาความสะอาด กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแยกออกเป็นงานเก็บขนขยะมูลฝอยกับงานเก็บกวาดถนน

ในปัจจุบันงานเก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาล ใช้รถบรรทุกประเภทต่างๆ รวม 10 คัน เริ่มปฏิบัติงานเก็บขนขยะมูลฝอย 2 ช่วงคือในตอนเช้าตั้งแต่ 04.00 น. เป็นต้นไปและในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 17.00 น. จนแล้วเสร็จ สามารถให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยได้รวมวันละประมาณ 60 ตัน คิดเป็นสัดส่วนให้บริการเก็บขนได้ประมาณร้อยละ 90 ของครัวเรือนทั้งหมด ขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ทั้งหมดได้ขนส่งไปยังสถานที่เก็บกองชั่วคราวที่บริเวณบ่อน้ำบาดน้ำเสียของเทศบาล เพื่อรวบรวมขนส่งไปยังสถานที่กำจัดของเอกชน โดยการว่าจ้างการกำจัด ในด้านการคิดค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยสำหรับครัวเรือนทั่วไปกำหนดที่ 15 บาท/หลัง/เดือน ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2532 จนถึงปัจจุบัน

3.7.1.3 การกวาดถนนและล้างท่อระบายน้ำ

งานรักษาความสะอาดกวาดถนนในเขตเทศบาล ใช้เจ้าหน้าที่ทั้งหมดรวม 64 คน แบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 3 เขต โดยแต่ละคนรับผิดชอบกวาดถนนและตรอกซอยในเขตเทศบาลในช่วงเช้าระหว่างเวลา 04.00-08.00 น. กับในช่วงบ่ายระหว่างเวลา 14.00-18.00 น. เป็นประจำทุกวัน สำหรับงานรักษาความสะอาดในด้านเก็บเศษกิ่งไม้ ล้างถนน ล้างตลาด เป็นหน้าที่ของหน่วยเคลื่อนที่เร็ว ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรวม 19 คน ปฏิบัติงานในช่วงเวลา 08.00-16.30 น.

3.7.1.4 การบำบัดและนำกลับไปใช้ประโยชน์

การคัดแยกขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดต่างๆ ภายในเขตเทศบาล รวมทั้งการคัดแยกหิวสัตว์ไร้เดียงสาของเจ้าหน้าที่เก็บขนในระหว่างการเก็บรวบรวม และขนส่งขยะมูลฝอย สามารถพบเห็นได้ทั่วไป เนื่องจากมีขี้เลื่อยจำนวนมากภายในชุมชน และยังมีร้านรับซื้อขี้วัวขี้ควายไร้เดียงสาขนาดใหญ่ประมาณ 5-6 แห่ง

3.7.1.5 การกำจัด

ขยะมูลฝอยทั้งหมดที่ทางเทศบาลเก็บขนได้ประมาณ 60 ตันต่อวันได้ขนส่งไปเก็บกองไว้ชั่วคราวที่บริเวณบ่อบำบัดน้ำเสียของเทศบาล ซึ่งยังไม่ได้รับโอนจากกรมโยธาธิการเพราะระบบรวบรวมน้ำเสียยังไม่ก่อสร้างไม่ครบ พื้นที่ของโรงบำบัดน้ำเสียที่ทางเทศบาลใช้มุมหนึ่งเป็นสถานที่เทกองขยะมูลฝอยชั่วคราวนี้ มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ อยู่ติดไร่นาของประชาชน มีการนำดินเหนียวมาทำคันและร่องรวบรวมน้ำชะมูลฝอย แล้วสูบน้ำชะมูลฝอยเข้าในบ่อบำบัดน้ำเสียรวม

ทางเทศบาลได้ใช้รถแทรกเตอร์บดอัดขยะให้แน่นเพื่อขนขึ้นรถบรรทุก 10 ล้อ และขนส่งไปทิ้งที่สถานที่กำจัดของบริษัทเอกชนที่ให้บริการ โดยคิดเหมาค่าบริการคันละ 1,700 บาท วันละจำนวน 4 เที่ยว

ในขณะเดียวกัน การแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลในระยะยาวทางเทศบาลกำลังดำเนินการประกวดราคาครั้งใหม่ เพื่อจัดซื้อที่ดินใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยของตนเอง หลังจากที่การประกวดราคาที่ผ่านมาหลายครั้งต้องล้มเหลว เพราะไม่มีใครสามารถจัดหาที่ดินได้ตรงตามหลักเกณฑ์ทั้งหมดที่ทางเทศบาลกำหนด

3.7.1.6 การซ่อมบำรุงยานพาหนะและเครื่องจักรกล

งานซ่อมและบำรุงรักษายานพาหนะและเครื่องจักรกลหนักของฝ่ายเก็บขนและฝ่ายกำจัดขยะมูลฝอย โดยทั่วไปงานบำรุงรักษาทั่วไปเป็นกิจวัตร จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนงานซ่อมบำรุงขนาดใหญ่และยุ่งยาก จะว่าจ้างให้เอกชนดำเนินการแทน ในแต่ละปีค่าใช้จ่ายจริงของงานซ่อมบำรุงของฝ่ายจัดการขยะมูลฝอยค่อนข้างสูงมาก งบประมาณที่จัดเตรียมไว้ส่วนใหญ่ไม่พอเพียง

3.7.1.7 การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

สถานพยาบาลในเขตเทศบาล ประกอบด้วย โรงพยาบาลรวม 9 แห่ง แยกเป็น โรงพยาบาลของรัฐ 2 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนรวม 7 แห่ง และมีคลินิกเอกชน ให้บริการอีกรวม 30 แห่ง โดยทั่วไปขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลมีการคัด แยกเป็นขยะมูลฝอยทั่วไป และขยะมูลฝอยติดเชื้อ สำหรับขยะมูลฝอยทั่วไป ทางเทศบาลได้ให้บริการเก็บขนและกำจัดให้ โดยจัดวางถังคอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ไว้ในโรงพยาบาล ส่วนขยะมูลฝอยติดเชื้อจะกำจัดโดยใช้เตาเผาทำลาย และมีคลินิก เอกชนบางส่วนในเทศบาลให้บริการเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อด้วย

3.7.2 ด้านองค์การบริหาร

3.7.2.1 องค์กรและการบริหาร

เทศบาลเมืองราชบุรีได้จัดโครงสร้างองค์กร และการแบ่งส่วนการบริหารงานเช่นเดียวกับเทศบาลเมืองศรีราชา แต่เนื่องจากกิจการประปาของเทศบาลยังไม่โอนไป ยังการประปาส่วนภูมิภาค เทศบาลเมืองราชบุรีจึงยังคงกองการประปาไว้เป็นส่วน หนึ่งของเทศบาล

3.7.2.2 อัตรากำลัง

เทศบาลเมืองราชบุรีมีอัตรากำลังพนักงานเทศบาลสามัญที่บรรจุแล้ว 125 อัตรา ว่าง 69 อัตรา พนักงานเทศบาลวิสามัญ 1 คน และมีลูกจ้างประจำ 59 คน ลูกจ้างชั่วคราว 348 คน

3.7.2.3 เทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

มีลักษณะเช่นเดียวกับเทศบัญญัติเทศบาลเมืองศรีราชา

3.7.2.4 สถานะทางการเงินและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย

ในปีงบประมาณ 2545 เทศบาลเมืองราชบุรีมีรายรับรวมทั้งสิ้น 206,024,730.78 บาท และมีรายจ่ายรวมทั้งสิ้น 197,730,459.14 บาท

ในปีงบประมาณ 2544 เทศบาลเมืองราชบุรีมีค่าใช้จ่ายด้านการจัดเก็บและกำจัด ขยะมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 15,204,633 บาท/ปี แยกเป็นค่าใช้จ่ายด้านการเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอย (กวาดถนน) จำนวน 5,020,826 บาท/ปี และค่าใช้จ่ายด้าน การกำจัดขยะมูลฝอย 10,183,807 บาท/ปี

เทศบาลเมืองราชบุรีมีรายรับจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอยเป็น เงิน 2,460,415 บาท ในปีงบประมาณ 2544 และเป็นเงิน 2,477,205 บาท ใน ปีงบประมาณ 2545 (ค่าธรรมเนียมเก็บขนมูลฝอย 15 บาท/ครัวเรือน/เดือน เป็น อัตราตั้งแต่ปี 2532)

3.8 การประเมินการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

3.8.1 ด้านเทคนิค

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการศึกษากว่า 6 แห่งนี้ จะไม่ทำการประเมินองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เนื่องจากปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นตอนการก่อสร้างตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมชลบุรี

ในด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยภาพรวมเทศบาลทั้ง 5 แห่ง มีขีดความสามารถในการให้บริการค่อนข้างดี สามารถให้บริการได้ร้อยละ 80-100 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน

การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลและนำกลับไปใช้ประโยชน์ พบว่าทางเทศบาลทั้ง 5 แห่ง ยังไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควรในการลดปริมาณขยะมูลฝอยและการรีไซเคิล จึงทำให้ผลลัพธ์อัตราการรีไซเคิลของชุมชน มีอัตราที่ต่ำ เพราะขาดแรงจูงใจและการกระตุ้นหรือสนับสนุนจากเทศบาล ทำให้กระบวนการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ในจำนวนเทศบาลทั้ง 5 แห่ง มีเฉพาะเทศบาลเมืองศรีราชาเท่านั้นที่ใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ในปัจจุบันเทศบาลที่เหลืออีก 4 แห่งต่างใช้วิธีการกำจัดที่ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสม โดยการเทกองบนพื้นหรือในหลุมในพื้นที่ที่ไม่ได้จัดเตรียมมาตรการป้องกันทางสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอย

ในด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลในพื้นที่ศึกษาโครงการ สถานพยาบาลประเภทโรงพยาบาล ส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปออกจากมูลฝอยติดเชื้ออยู่แล้ว และทางเทศบาลได้ให้บริการเก็บขนและกำจัดเฉพาะขยะมูลฝอยทั่วไปเท่านั้น อย่างไรก็ตามในส่วนของคลินิกเอกชนในเขตเทศบาล จะเป็นปัญหาค่อนข้างมากในด้านการจัดการ เนื่องจากคลินิกส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อออกจากขยะมูลฝอยทั่วไปอย่างชัดเจนและจริงจังทำให้มีโอกาสปนเปื้อนของมูลฝอยติดเชื้อในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยค่อนข้างสูง และมีการลักลอบนำขยะมูลฝอยติดเชื้อไปทิ้งยังสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาล

นอกจากนั้นคณะศึกษายังพบว่าขาดความ “ร่วมมือ” กันอย่างเพียงพอระหว่างสถานบริการสาธารณสุขในเขตเทศบาลและโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง โดยสถานบริการสาธารณสุขในเขตเทศบาลซึ่งไม่มีเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อใช้วิธีกำจัดด้วยการสร้างเตาเผาอย่างง่าย ๆ ขึ้นมา โดยไม่ได้ส่งขยะติดเชื้อไปกำจัดที่เตาเผาของโรงพยาบาลประจำอำเภอที่อยู่ห่างไม่กี่กิโลเมตร

3.8.2 ด้านองค์กรบริหาร

ในภาพรวมขององค์กรตามที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้

- หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการเก็บขนขยะมูลฝอย ได้แก่ กอง/ฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล หรือส่วนอำนวยการ อบจ. ส่วนหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ กอง/ฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล (หรือกองช่างสุขาภิบาล ในกรณีที่มีการจัดตั้งกองนี้ขึ้นในเทศบาล) หรือส่วนช่าง อบจ.

- ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีข้อกำหนดท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย แต่มีบทบัญญัติไม่ทันสมัยและไม่กล้าเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย และไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย ในกรณีไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางการเมืองท้องถิ่น
- สถานภาพทางการเงินโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยไม่เพียงพอรวมทั้งรายรับจากค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะมูลฝอย ก็เก็บได้น้อยมากอีก จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งประสบปัญหาด้านการเงินในการจัดการขยะมูลฝอย
- การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมสำหรับบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็อาจมีผลดีบ้าง เช่น ลดภาระการดำเนินการของรัฐและ เอกชนมีประสิทธิภาพในการดำเนินการมากกว่า ฯลฯ เป็นต้น แต่ก็มีผลเสียด้วยเช่น ค่าใช้จ่ายสูง อาจมีปัญหาคอรัปชั่น ฯลฯ เป็นต้น
- อัตราค่าจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะพนักงานเทศบาล/อบจ. มีอัตราว่างมาก แต่ไม่มีการบรรจุ แต่กลับใช้วิธีจ้างเป็นลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวแทน รวมทั้งความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากรในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ยังมีไม่มาก ยังสุภาพเอกชนไม่ได้ เนื่องจากไม่มีสิ่งจูงใจให้คนเก่งเข้ามาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.9 ระบบการเงิน

3.9.1 เงินโอนสู่ท้องถิ่น

เงินโอนสู่ท้องถิ่น หมายถึงเงินรายได้ของรัฐบาลที่โอนไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ลักษณะดังนี้ คือ

- 1) เงินโอนในระบบภาษีร่วม (Revenue-sharing Transfer) หมายถึง ส่วนแบ่งของรายได้จากภาษีของรัฐบาลที่แบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมาย “ภาษีร่วม” ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับสัดส่วนการจัดแบ่งรายได้ระหว่างรัฐบาล กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดไว้ในกฎหมาย
- 2) เงินโอนในระบบงบประมาณ (Budgetary Transfer) เป็นเงินที่รัฐจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผ่านระบบงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “เงินอุดหนุน” (grant)

ในตารางที่ 3-1 และตารางที่ 3-2 แสดงถึงเงินโอนสู่ท้องถิ่นประจำปี และประมาณการจนถึงปี พ.ศ. 2549

ตารางที่ 3-1: เงินโอนสู่ท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ 2543-2544

หน่วย: ล้านบาท

ประเภทเงินโอน	2543	2544		เพิ่ม/ลดจาก ปี 2543
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งหรือจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	50,638	59,054	59.0	8,416
เงินอุดหนุนท้องถิ่น จัดสรรผ่านกรมการปกครอง	34,800	40,954	41.0	6,154
รวม	85,438	100,008	100.0	14,570
งบประมาณที่จัดสรรผ่านหน่วยราชการส่วนกลาง แต่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ	3,833	32,332	-	28,499

ที่มา: สำนักงบประมาณ งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2544

ตารางที่ 3-2: ประมาณการเงินอุดหนุนรวม ปีงบประมาณ 2544-2549

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2544	2545	2545	2547	2548	2549
เงินอุดหนุนใน ปีงบประมาณที่ผ่านมา	40,954	40,954	52,675	74,780	106,846	172,806
เงินอุดหนุนที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงเพื่อรักษาดุล การคลังแนวตั้ง	0	11,721	22,105	32,066	65,960	100,103
เงินอุดหนุนรวมใน ปีงบประมาณ	40,954	52,675	74,780	106,846	172,806	272,910

ที่มา: สำนักงบประมาณ งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2544

3.9.2 งบประมาณของเทศบาล

ในส่วนนี้ จะแสดงถึงรายได้และรายจ่ายของเทศบาลทั้ง 5 แห่งที่ทำการศึกษ อย่างไรก็ตาม ทางคณะศึกษาไม่ได้เสนอรายได้และค่าใช้จ่ายของ อบจ. ชลบุรี เนื่องจากโครงการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมยังไม่เริ่มดำเนินการเพราะอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

ตารางที่ 3-3 และตารางที่ 3-4 แสดงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของเทศบาลทั้ง 5 แห่งที่ทำการศึกษา

ตารางที่ 3-3: รายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545

หน่วย: '000 บาท

ลำดับ	รายละเอียด	เทศบาล เมือง ศรีราชา	เทศบาล เมือง ฉะเชิงเทรา	เทศบาล ตำบล เกาะหวาย	เทศบาล ตำบล ประจันตคาม	เทศบาล เมือง ราชบุรี
1	จากภาษีอากร	16,320	85,671	7,866	734	81,198
2	รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร					
	- รายได้ค่าธรรมเนียม	2,226	3,484	434	293	5,396
	- รายได้จากทรัพย์สิน	3,663	821	40	-	3,263
	- สาธารณูปโภคและพาณิชย์	514	5,003	-	-	906
	- รายได้เบ็ดเตล็ด	2,458	2,399	159	238	1,640
	- รายได้จากทุน	-	-	-	479	-
3	รัฐเก็บแล้วจัดสรรให้	41,372	-	-	8,540	-
4	เงินอุดหนุนจากรัฐบาล (B)	36,940	39,566	7,769	10,406	20,050
	ยอดรวม (A)	103,493	136,944	16,268	20,690	112,453
	(B/A) %	35.7%	28.9%	47.8%	50.3%	17.8%

ที่มา: เทศบัญญัติงบประมาณของเทศบาลในพื้นที่ศึกษา และการสอบถามของคณะศึกษา

จากตารางที่ 3-3 จะเห็นได้ว่า อัตราส่วนที่เทศบาลที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาของโครงการได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอยู่ในช่วงระหว่าง 17.8% ไปจนถึง 50.3%

ตารางที่ 3-4: รายจ่ายตามแผนงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545

หน่วย: '000 บาท

ลำดับ	รายละเอียด	เทศบาล เมือง ศรีราชา	เทศบาล เมือง ฉะเชิงเทรา	เทศบาล ตำบล เกาะหวาย	เทศบาล ตำบล ประจันตคาม	เทศบาล เมือง ราชบุรี
1	ด้านบริหารทั่วไป					
	- บริหารทั่วไป	23,830	29,237	1,823	2,829	16,058
	- รักษาความสงบ	3,357	5,701	334	730	5,571
2	บริการชุมชนและสังคม					
	- การศึกษา	9,890	7,933	20	474	9,595
	- สาธารณสุข (D)	2,384	2,428	747	247	18,942
	- สังคมสงเคราะห์	805	-	-	50	860
	- เคาหะและชุมชน	19,406	67,551	11	13,643	43,230
	- สร้างความเข้มแข็งชุมชน	-	964	-	16	1,164
	- ศาสนาวัฒนธรรม	8,904	4,812	81	544	2,234
3	ด้านเศรษฐกิจ					
	- อุตสาหกรรมและโยธา	93	-	-	-	-
	- การพาณิชย์	892	526	2	69	556
4	การดำเนินการอื่น	4,130	9,694	383	460	6,007
	รวม (A)	73,691	119,146	3,401	19,602	104,217
	(D/A) %	3.2%	2.0%	22.0%	12.6%	18.2%

ที่มา: เทศบัญญัติงบประมาณของเทศบาลในพื้นที่ศึกษา และการสอบถามของคณะศึกษา

สำหรับในส่วนของการจ่ายตามแผนงาน จะเห็นว่าจ่ายตามแผนงานสาธารณสุข ซึ่งมีความเกี่ยวพันในด้านสุขอนามัยของประชาชนและการรักษาความสะอาด รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยนั้น มีอัตราส่วนในจ่ายตามแผนงานทั้งหมดของเทศบาลในอัตราตั้งแต่ 2% จนถึง 22%

3.9.3 งบประมาณด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

งบประมาณด้านการจัดการขยะมูลฝอยโดยทั่วไป จะไม่มีการแบ่งแยกอย่างละเอียดในระบบบัญชีด้านงบประมาณในปัจจุบันของเทศบาล จึงเป็นการยากที่ผู้บริหารเทศบาลจะมีข้อมูลใช้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดเก็บและการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพได้ อย่างไรก็ตาม คณะศึกษาได้ขอให้เทศบาลทั้ง 5 แห่งพยายามแยกประเภทค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยมา เพื่อทำการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยผลมีดังนี้

ตารางที่ 3-5: งบประมาณการจัดการขยะมูลฝอย พ.ศ. 2545

(หน่วย: บาท/ปี)

เทศบาล	จำนวนประชากร	ค่าใช้จ่ายการจัดการขยะมูลฝอย			เฉลี่ยค่าใช้จ่าย/หัวปี		ปริมาณขยะเก็บได้ (ตัน/ปี)	ค่าใช้จ่ายต่อตัน (บาท/ตัน)
		ค่าเก็บขน	ค่ากำจัด	รวม	ค่าจัดการขยะ	ค่าเก็บขน		
ศรีราชา	26,299	5,874,351	1,525,804	7,400,155	281	223	16,060	461
ฉะเชิงเทรา	42,872	3,657,504	3,240,000	6,897,504	161	85	21,900	315
เกาะหวาย	2,167	455,200	168,000	623,200	288	210	1,278	488
ประจันตคาม	5,105	793,387	33,800	827,187	162	155	1,460	567
ราชบุรี	44,404	7,913,394	2,158,478	10,071,872	227	178	21,900	460

ที่มา: การสอบถามของคณะศึกษา

3.9.4 งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล

จากตารางในภาคผนวก 2 ของรายงานฉบับหลักเกี่ยวกับข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ศึกษา คณะศึกษาได้รวบรวมข้อมูลทางด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวม 127 แห่ง จาก 5 พื้นที่ใน 5 จังหวัดของพื้นที่ศึกษาโครงการ โดยในตารางที่ 3-6 สรุปงบประมาณเฉลี่ยต่อแต่ละแห่ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านการรักษาความสะอาด และการจัดการขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อประชากร และเฉลี่ยค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ตารางที่ 3-6: สรุปงบประมาณ อบต.ในพื้นที่ศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

ลำดับ	อบต. ในพื้นที่	จำนวน อบต. ทั้งหมด (แห่ง)	งบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด เฉลี่ยต่อ		ค่าใช้จ่ายด้านรักษาความ สะอาดเฉลี่ยต่อ	
			แห่ง	ประชากร	ประชากร	ค่าใช้จ่าย ทั้งหมด
			(บาท/แห่ง/ปี)	(บาท/คนปี)	(บาท/คนปี)	(%)
1	จังหวัดชลบุรี	75	6,038,476	777	20.72	2.67
2	อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา	18	3,565,384	694	0.00	0.00
3	อำเภอปากพลี	7	2,383,524	714	11.70	1.64
4	อำเภอประจันตคาม	9	2,760,804	528	0.00	0.00
5	อำเภอเมืองราชบุรี	18	3,639,360	610	6.76	1.11
	รวม	127				

จากตารางที่ 3-6 สะท้อนภาพให้เห็นได้ชัดเจนว่า อบต. ส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการรักษาความสะอาดและจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุใหญ่คือพื้นที่ของตนยังไม่มีปัญหา นั่นคือ อบต. ใช้งบประมาณในการรักษาความสะอาดเฉลี่ยต่อจำนวนประชากรอย่างมากที่สุดเพียง 20 บาท/คน/ปี เท่านั้น ในขณะที่ อบต. อีกหลายต่อหลายแห่งไม่จัดสรรเงินใช้จ่ายในเรื่องนี้เลยแม้แต่บาทเดียว

4 ข้อเสนอแนะ

1. ประเด็น/ปัญหาและมาตรการปรับปรุง

รายงานส่วนนี้จัดเตรียมโดยมุ่งเป้าไปที่ประเด็นหลักที่รัฐบาลกลางจะต้องดำเนินการ โดยเฉพาะในเรื่องการปรับปรุงองค์กร เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาล้วนไปและปัญหาในด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4-1: ประเด็นหลัก/ปัญหาด้านองค์กรในการจัดการขยะมูลฝอยและมาตรการปรับปรุง

ประเด็นหลัก/ปัญหา	มาตรการแก้ไขที่เสนอ
<p>1. การบริหารทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> การกระจายอำนาจยังไม่เพียงพอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องพึ่งพารัฐบาลอยู่มาก ฐานะทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอ่อนแอ มีความลำบากมากในการที่จะหาที่ตั้งแหล่งจัดการขยะ 	<p>1. การบริหารทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการกระจายอำนาจให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการคลัง ส่งเสริมประสิทธิภาพในการเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งกฎเกณฑ์พื้นฐานในการกำจัดขยะมูลฝอยว่าจะต้องอยู่ในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะต้องกำหนดให้มีที่ตั้งและแผนการเกี่ยวกับแหล่งจัดการขยะมูลฝอยด้วย
<p>2. การจัดการขยะมูลฝอยโดยทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> องค์กรและโครงสร้างในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอ่อนแอ (สถานภาพต่ำ, ฯลฯ) ขาดแผนการจัดการขยะมูลฝอย ขาดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ, ความร่วมมือระหว่างองค์กร และความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การอบรมเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมทั้งในด้านเทคนิคและการจัดการ ละเลยหรือขาดการจัดการด้านค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะค่าดำเนินงานและซ่อมบำรุง 	<p>2. การจัดการขยะมูลฝอยโดยทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> กำหนดนโยบายอย่างไร่งใสและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ตั้งกองที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยโดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชากรมากกว่า 40,000 คน และฝ่ายรับผิดชอบโดยตรงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชากรมากกว่า 20,000 คน ตั้งหน่วยงานใน อบจ. เพื่อสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลและ อบต. ตั้งศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วางระบบคุณภาพเจ้าหน้าที่ทางด้านการจัดการขยะมูลฝอย วางระบบรหัสบัญชีที่เป็นเอกเทศสำหรับงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย เริ่มจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะ เช่น ค่าฝังกลบที่แหล่งฝังกลบขยะ, ค่าเก็บขนเพิ่มพิเศษสำหรับผู้ทิ้งขยะมูลฝอยจำนวนมาก
<p>3. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ประชาชนละเลยหรือไม่ตระหนักในปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาล 	<p>3. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ให้การศึกษาและทำการณรงค์การจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาล
<p>4. การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> ขาดการบังคับตามกฎหมาย ขาดความร่วมมือระหว่างสถานพยาบาล 	<p>4. การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> ห้ามการนำขยะติดเชื้อไปทิ้งในแหล่งฝังกลบขยะของเทศบาล บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

2. มาตรการที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วมีต้นเหตุมาจากทางด้านองค์กร ซึ่งการจะทำการปรับปรุงได้นั้นต้องอาศัยความเข้มแข็งของรัฐบาล มาตรการที่จะต้องดำเนินการโดยรัฐบาล, อบจ. และเทศบาลในเรื่องนี้ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4-2 โดยมุ่งเน้นไปถึง 7 ประเด็นหลักเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย 7 ประเด็นหลักมีดังนี้

- 1) การเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) การเสริมประสิทธิภาพองค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
- 3) กำหนดหลักการที่ให้การจัดการขยะมูลฝอยทำอยู่แต่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง
- 4) การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5) การพัฒนาทางด้านเทคนิคที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
- 6) การเสริมประสิทธิภาพในด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
- 7) การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

และถึงแม้ว่าทางคณะศึกษาจะไม่ได้กล่าวเน้นว่าในข้างต้น แต่แน่นอนว่าสิ่งแรกที่รัฐบาลจะต้องทำคือตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ., เทศบาล, อบต.), หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, องค์กรพัฒนาเอกชน, ประชาชน ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย

ตารางที่ 4-2: มาตรการที่จะต้องดำเนินการโดยรัฐบาล, อบจ. และเทศบาลเพื่อ ปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรการปรับปรุง	รัฐบาลกลาง	อบจ.	เทศบาล
1. เสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> • ดำเนินการกระจายอำนาจออกไปอีก โดยเฉพาะในด้านการคลัง • เสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • เสริมประสิทธิภาพการเก็บภาษี • สนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารของเทศบาล 	<ul style="list-style-type: none"> • เสริมประสิทธิภาพการเก็บภาษี • เสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
2. เสริมประสิทธิภาพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย	<ul style="list-style-type: none"> • ตั้งศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • วางระบบคุณภาพให้กับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการขยะมูลฝอย • จัดการสัมมนา, ฝึกอบรมและอุปกรณ์ในการศึกษาด้านการจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาล เช่น คณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อการประสานความร่วมมือ • ร่วมในการสัมมนาและฝึกอบรมโครงการต่าง ๆ ด้าน 	<ul style="list-style-type: none"> • ตั้งกองขึ้นมารับผิดชอบการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรงในเทศบาลเมือง • อนุมัติอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมให้รับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

	<p>ขยะมูลฝอย</p> <ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้มีรหัสบัญชีต่างหากสำหรับค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 	<p>การจัดการขยะมูลฝอย</p>	<ul style="list-style-type: none"> เข้าร่วมการสัมมนาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
<p>3. กำหนดหลักการให้ การจัดการขยะมูลฝอย ต้องทำในเขตพื้นที่ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีที่ตั้งและแผนเกี่ยวกับแหล่งจัดการขยะมูลฝอย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีที่ตั้งและแผนเกี่ยวกับแหล่งจัดการขยะมูลฝอยด้วย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างเทศบาลและอบต. 	<ul style="list-style-type: none"> ร่วมมือกับ อบจ. ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ให้มีสถานที่ตั้งและแผนเกี่ยวกับแหล่งจัดการขยะมูลฝอยอยู่ ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับ อบจ. และ อบต.
<p>4. การสนับสนุนความ ร่วมมือระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> มอบหมายให้ อบจ. เป็น “เจ้าภาพ” อย่างเป็นทางการในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดหาระบบที่เป็นแรงจูงใจและการบังคับใช้เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้มงวดในการห้ามไม่ให้มีการทิ้งขยะแบบเทกอง 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นผู้ริเริ่มและเป็นคนกลางประสานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการหาที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอยรวมระหว่างเทศบาลและอบต. จัดวางระบบการชดเชยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชนที่แหล่งจัดการขยะมูลฝอยตั้งอยู่ วางระบบที่โปร่งใสและให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสถานที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอยและจัดทำแผน 	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุน อบต. ในการกำหนดที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอย ดำเนินการฝังกอบแบบถูกหลักสุขาภิบาลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
<p>5. การพัฒนาทางด้าน เทคนิคที่เหมาะสมในการ จัดการขยะมูลฝอยชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการฝังกอบมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล เพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับแหล่งฝังกอบขยะมูลฝอย จำแนกหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียทุกคนให้ชัดเจน สนับสนุนในการวางระบบที่โปร่งใสและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอย 	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยร่วมและดำเนินการโดย อบจ. สนับสนุนการริใช้เคล็ดที่จะช่วยลดปริมาณขยะที่จะต้องฝังกอบ สนับสนุนการวางระบบที่โปร่งใสและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอย 	<ul style="list-style-type: none"> วางกฎระเบียบด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเพื่อเปลี่ยนทัศนคติในแง่ลบของประชาชน ดำเนินการให้การศึกษาแก่ประชาชนและแรงจูงใจในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม ดำเนินการฝังกอบแบบถูกหลักสุขาภิบาล สนับสนุนการริใช้เคล็ดที่จะช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องทำการฝังกอบ ตั้งระบบที่โปร่งใสและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

<p>6. การเสริมประสิทธิภาพด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • จัดหาคู่มือเกี่ยวกับการบริหารค่าใช้จ่ายในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย • แจกจ่ายคู่มือนั้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • สนับสนุนการแจกจ่ายคู่มือการบริหารค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับเทศบาล และ อบต. 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบบัญชีที่แยกค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้ชัดเจน • เข้มงวดต่อค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย • นำระบบเก็บค่าจัดการขยะมูลฝอยมาใช้ เช่น ค่าทิ้งขยะที่แหล่งฝังกลบ, ค่าเก็บขนเป็นพิเศษสำหรับผู้ทิ้งขยะจำนวนมาก
<p>7. การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ห้ามไม่ให้มีการทิ้งขยะติดเชื้อในแหล่งฝังกลบขยะชุมชน • บังคับตามกฎหมาย • ใช้ระบบผู้ก่อกมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) • มอบหมายให้สถานพยาบาลที่มีเตาเผาขยะติดเชื้อเป็นแหล่งให้บริการด้านการกำจัด 	<ul style="list-style-type: none"> • เข้มงวดในการบังคับใช้ตามกฎหมาย • เสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้หลักผู้ก่อกมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) 	<ul style="list-style-type: none"> • ห้ามการนำขยะมูลฝอยติดเชื้อไปทิ้งในแหล่งฝังกลบขยะของเทศบาล • ดำเนินมาตรการป้องกันการลักลอบทิ้งขยะติดเชื้อ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ดำเนินการตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ

องค์กรส่วนท้องถิ่นส่วนมากกำลังประสบปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และไม่สามารถหาวิธีการอันเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เอง เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้รัฐบาลได้ดำเนินการร่างแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติขึ้นมา ด้วยเหตุนี้เพื่อให้แผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติที่ร่างขึ้นมานำไปสู่การปฏิบัติได้จริง รัฐบาลควรที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและประสานงานทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และท้องถิ่นเพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว และเพื่อที่จะให้การดำเนินการตามแผนเป็นไปอย่างราบรื่น คณะศึกษามีข้อเสนอแนะที่เป็นมาตรการในการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรัฐบาลดังนี้

1) ตั้งคณะกรรมการประสานงานเพื่อการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติในระดับชาติ, จังหวัด และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ ควรที่จะดำเนินการสร้างกลไกที่จะดำเนินการประสานการทำงานในระดับชาติ, ระดับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น โดยคณะกรรมการประสานงานในระดับชาติเพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาตินี้ ควรที่จะมีประธานคณะกรรมการร่วม โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยดำรงตำแหน่งคู่กับปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอุตสาหกรรมควรจะได้รับคัดเลือกเข้ามาเป็นสมาชิกในคณะกรรมการดังกล่าว ภารกิจหลักของคณะกรรมการฯ นี้ คือ การประสานเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติในระดับประเทศ

รวมทั้งกำหนดนโยบาย เพื่อให้การดำเนินการตามแผนการฯ ดังกล่าวทั่วประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น

คณะกรรมการประสานงานระดับชาตินี้ จะเป็นผู้กำหนดแนวทางนโยบายเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และควบคุมแนวทางการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติที่จะจัดตั้งขึ้นพร้อมกันนี้ตามข้อเสนอของคณะศึกษา

ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานดังกล่าวฯ ในทุกระดับ ทั้งในส่วนของ อบจ., เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้มีการนำแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติไปปฏิบัติจริง

2) ตั้งศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยใน อปท.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่สามารถปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติได้ด้วยตนเอง ถ้าหากว่ารัฐบาลเพียงแต่กำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้ แล้วก็เพียงแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาแหล่งที่เป็นสถานที่ตั้งในการกำจัดขยะมูลฝอย หรือแหล่งฝังกลบ และการก่อสร้างแหล่งฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เนื่องจากปัญหาเหล่านี้อยู่ไกลเกินกว่าความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้เอง เพื่อที่จะให้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติได้จริง จำเป็นที่จะต้องมีการตั้งหน่วยงานเพื่อให้คำปรึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยและให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วย

จากเหตุผลที่อธิบายมาดังกล่าวข้างต้นแล้วนี้ คณะศึกษาจึงขอเสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อที่จะ

- ให้คำปรึกษาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ประสบอยู่ และให้คำแนะนำถึงวิธีการที่เป็นไปได้มากที่สุด
- เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ

พร้อมกันนี้ คณะศึกษาขอเสนอให้ศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ ดังกล่าวนี้อยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งทำงานใกล้ชิดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นกระทรวงหลักแห่งหนึ่งในการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ จะมีการกิจหลัก 6 ประการดังนี้

ภารกิจที่ 1: เตรียมแนวทางนโยบายเพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ และเสนอแนะต่อคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ

ภารกิจที่ 2: ให้คำปรึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย และให้คำแนะนำถึงวิธีการที่เป็นไปได้มากที่สุด

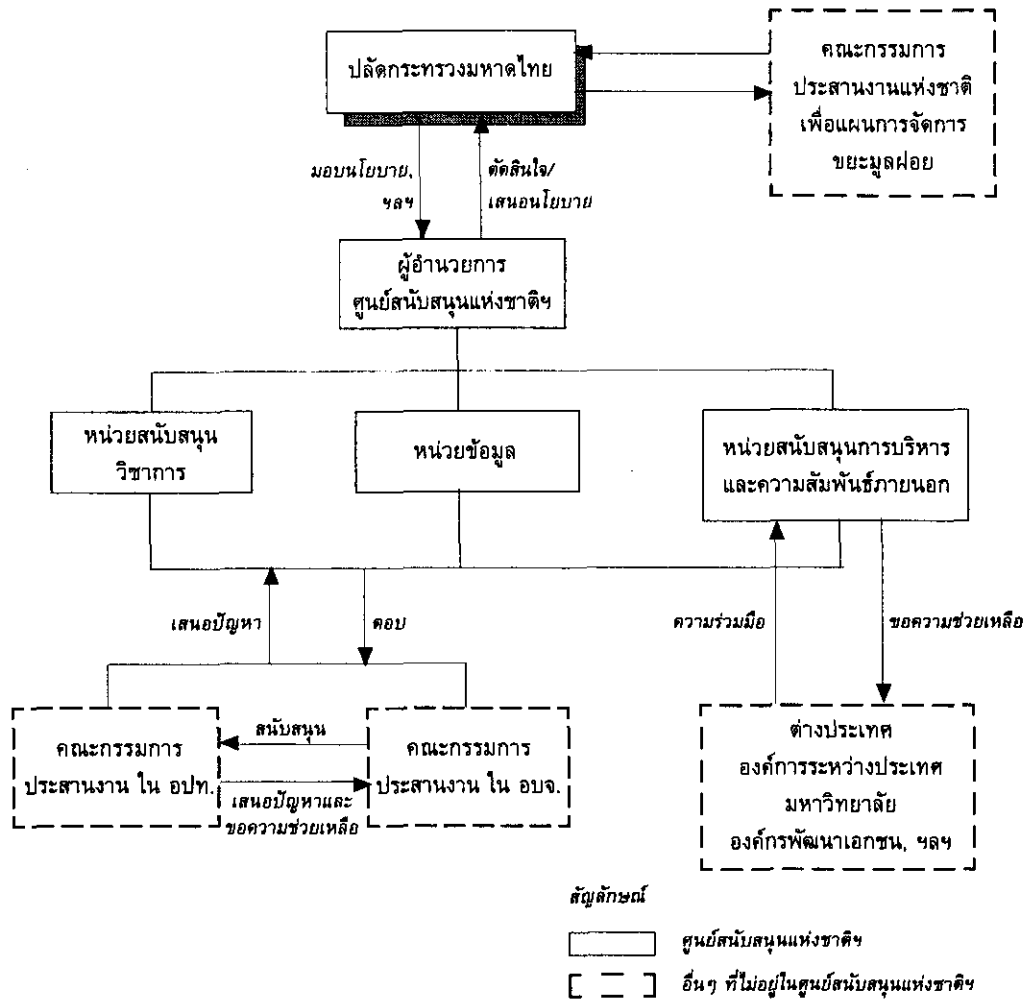
- ภารกิจที่ 3: ส่งเสริมการดำเนินการตาม 3 Rs (การลด, ใช้ซ้ำ, นำกลับมาใช้ใหม่) และการฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเผยแพร่เทคโนโลยีที่เหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- ภารกิจที่ 4: รวบรวมข้อมูลและศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในต่างประเทศ เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเตรียมนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ รวมทั้งเตรียมวิธีการ/มาตรการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ
- ภารกิจที่ 5: เป็นศูนย์กลางความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ภารกิจที่ 6: เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. และเทศบาล

สำหรับโครงสร้างองค์กรของศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะศึกษาขอเสนอสิ่งที่แสดงในแผนภูมิที่ 4-1

ศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ นี้จะอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ตัดสินใจและให้คำแนะนำด้านนโยบายต่อศูนย์ฯ เนื่องจากว่าปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำรงตำแหน่งประธานร่วมของคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติเพื่อดำเนินการตามแผนการจัดการขยะมูลฝอย ร่วมกับปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ การตัดสินใจและการให้คำแนะนำด้านนโยบายของคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติฯ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อนโยบายของศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ โดยปริยาย

สำหรับศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ จะมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นหัวหน้าศูนย์ โดยรองลงมาจะเป็นหน่วยงาน 3 หน่วย

ถึงแม้ว่าศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ ที่เสนอให้จัดตั้งในสังกัดกระทรวงมหาดไทยนี้ แม้ทางกระทรวงมหาดไทยจะไม่มีความสามารถด้านเทคนิคและบุคลากรเพียงพอที่จะสามารถดำเนินงานของศูนย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะนี้ได้ก็ตาม ด้วยเหตุนี้จึงขอเสนอแนะว่า ในช่วงเริ่มแรกนี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ/หรือขอรับการสนับสนุนจากโครงการความร่วมมือทางวิชาการจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

แผนภูมิที่ 4-1: โครงสร้างองค์กรของศูนย์สนับสนุนแห่งชาติ

หน้าที่และบทบาทของแต่ละหน่วยงานของศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ แบ่งได้ดังนี้

ก. ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ

ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ เป็นหัวหน้าในการบริหารศูนย์ฯ โดยหน้าที่หลักของผู้อำนวยการศูนย์ฯ คือ

- เตรียมแผนดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ โดยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ทุกคนภายในศูนย์ฯ และเสนอแนะแผนดำเนินการดังกล่าวต่อคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ โดยผ่านทางปลัดกระทรวงมหาดไทย

- บริหารงานโดยทั่วไปของศูนย์ฯ

ข. หน่วยสนับสนุนวิชาการ

หน่วยสนับสนุนวิชาการ มีรองผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยหน้าที่หลักมีดังนี้

- เสริมสร้างประสิทธิภาพความสามารถทางวิชาการในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของ อปท. โดยเฉพาะในส่วนของ อบจ. และเทศบาล

- ทารือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาที่ประสบ รวมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา
- สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการให้ อบจ. แต่ละแห่งจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย
- กำหนดวิธีการ, ขั้นตอนในการคัดเลือกสถานที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะสถานที่ฝังกลบ
- สร้างระบบใบรับรองคุณภาพให้กับผู้หมักที่ทำมาจากขยะมูลฝอยชุมชนเพื่อส่งเสริมการขาย
- เสริมสร้างประสิทธิภาพการควบคุมบังคับของกรมควบคุมมลพิษในเรื่องสถานที่จัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะแหล่งฝังกลบให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล
- สนับสนุนการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรีไซเคิล
- ส่งเสริมและสนับสนุนบริษัทที่ปรึกษาที่ทำงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ค. หน่วยข้อมูล

หน่วยข้อมูล มีรองผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยหน้าที่หลักมีดังนี้

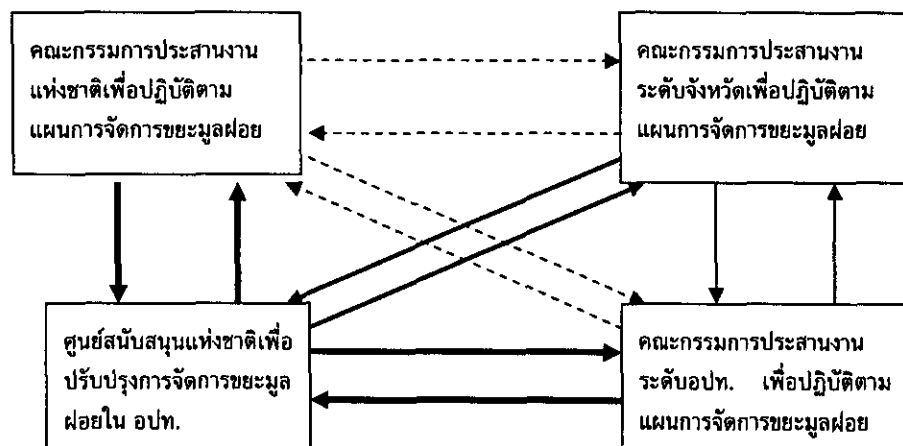
- จัดทำฐานข้อมูลทางด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ และสนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวในแต่ละ อบจ. รวมทั้งในระดับเทศบาล
- จัดทำฐานข้อมูลด้านการแลกเปลี่ยนกากของเสีย โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับตลาดและผู้ผลิตวัสดุรีไซเคิล โดยมุ่งเป้าหมายหลักไปที่การส่งเสริมการจำหน่ายปุ๋ยหมักที่ทำมาจากขยะมูลฝอยชุมชน
- รวบรวมและศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปริมาณขยะมูลฝอยและอัตราการรีไซเคิล, องค์ประกอบของมูลฝอย, ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย, ฯลฯ) รวมทั้งประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ
- รวบรวมและศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในต่างประเทศ และเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการนำมาใช้ในต่างประเทศ
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือพิจารณากำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- จัดหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านการนำไปปฏิบัติ/มาตรการเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย
- จัดพิมพ์หนังสือแนะนำการทำงานของศูนย์สนับสนุนแห่งชาติ, ข้อมูลที่เก็บรวบรวม, ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านการจัดการขยะมูลฝอย, ฯลฯ

ง. หน่วยสนับสนุนการบริหารและความสัมพันธ์ภายนอก

มีรองผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยหน้าที่หลักมีดังนี้

- เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในส่วนของ อบจ. และเทศบาล
- ให้คำปรึกษาหารือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาการบริหาร และให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้
- รับเรื่องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งช่วยเหลือในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เพื่อขอความช่วยเหลือดังกล่าว และเป็นหน่วยประสานงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลังจากที่ได้รับความช่วยเหลือ
- ประสานและร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย, องค์กรพัฒนาเอกชน, ฯลฯ
- สนับสนุนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการให้การศึกษาอบรมแก่คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอย และความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ด้านการจัดการขยะมูลฝอยจากหน่วยงานต่างๆ
- วางระบบที่กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย

จากข้อเสนอของคณะศึกษาที่ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานฯ และศูนย์สนับสนุนแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นกับศูนย์สนับสนุนแห่งชาติฯ ได้ในแผนภูมิที่ 4-2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4-2: ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยใน อปท. และคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติ, ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

จากแผนภูมิข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ศูนย์สนับสนุนแห่งชาติเพื่อการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ

3.2 การส่งเสริมความร่วมมือการจัดการขยะมูลฝอยระหว่าง อปท.

• การค้นพบ

ในส่วนที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะศึกษาค้นพบดังนี้

- ก. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากโดยเฉพาะเทศบาลเผชิญปัญหาอย่างรุนแรงในการหาที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอย เช่น แหล่งฝังกลบ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองมีอยู่อย่างจำกัด และสภาพการเจริญเติบโตของเมือง ที่ทำให้ไม่สามารถจัดหาพื้นที่ได้ ถึงแม้ว่า ความร่วมมือในการในการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันจะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดก็ตาม แต่ความร่วมมือเช่นนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องที่ง่ายตาย เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งฝังกลบขยะมูลฝอยของตนเองก็ไม่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมาใช้ จุดนี้เองที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการขัดขวางไม่ให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย
- ข. ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ หรือความรุนแรงแตกต่างกันไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเจริญมาก เช่นเทศบาลเมืองจะประสบปัญหาเรื่องนี้อย่างมาก ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่าง อบต. อาจจะรับรู้ถึงปัญหานี้เลย เนื่องจากพื้นที่ที่ยังเป็นชนบท และประชากรไม่หนาแน่น โดยทั่วไปแล้ว อบต.ที่สามารถมีพื้นที่เพื่อจัดทำเป็นแหล่งฝังกลบขยะมูลฝอยได้นั้น มักจะไม่ประสบปัญหาในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยเหตุนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จึงไม่คิดแสวงหาความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย
- ค. ในทางตรงกันข้าม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างรุนแรง ก็ไม่สามารถที่จะเป็นตัวตั้งตัวตีที่จะให้เกิดความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ตนเองไม่มีพื้นที่
- ง. ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองที่นอกเหนือจากการกำจัดขยะมูลฝอย เช่น การร่วมกันรณรงค์สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน, การให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยต่อเด็กนักเรียนในอำเภอ, ฯลฯ ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดในพื้นที่ศึกษาที่ให้ความสำคัญเรื่องนี้อย่างจริงจังในขณะนี้

บนพื้นฐานแห่งการค้นพบดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ คณะศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้

- i) ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน ถึงแม้ว่าความร่วมมือในด้านอื่น เช่น การรณรงค์, การให้การศึกษายังไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนก็ตาม

- ii) ดูเหมือนว่าจะเป็นการยากมากที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกัน โดยเฉพาะในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย ดังนั้น จะต้องมืองค์กรที่มาทำหน้าที่เป็น “เจ้าภาพ” ที่จะต้องมีสถานภาพสูงกว่าเทศบาล และ อบต. จึงจะมีศักยภาพที่จะทำได้
- iii) เมื่อความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยสามารถดำเนินการได้แล้ว ความร่วมมืออื่นที่นอกเหนือไปจากนี้ก็ยังสามารถตามมาได้โดยง่ายเพื่อเสริมประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอย เช่น การรณรงค์ให้มีการลด และแยกขยะ เป็นต้น

• ข้อเสนอแนะ

บนพื้นฐานของการค้นพบและข้อสรุปข้างต้น คณะศึกษามีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการดำเนินการมาตรการดังต่อไปนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอย

- 1) มอบหมายอย่างเป็นทางการให้ อบจ. เป็น “เจ้าภาพ” เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยภายในจังหวัด

เพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพที่ไม่แข็งแกร่งพอ จึงเป็นการยากที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งดำเนินการวางแผน, ก่อสร้างและดำเนินงานแหล่งจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อที่จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องนี้ จึงต้องมอบหมายอย่างเป็นทางการให้ “อบจ.” เป็นผู้ดำเนินการ

- 2) เสริมศักยภาพในการบริหารราชการของ อบจ.

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทของ อบจ. ที่จะอยู่ในฐานะ “เจ้าภาพ” ย่อมมีส่วนสำคัญมากที่จะดำเนินการประสานในการจัดหาที่ตั้งของแหล่งจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด ในขณะที่ความจำเป็นที่จะต้องมีการก่อสร้างแหล่งฝังกลบขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้น รัฐบาลกลางควรจะให้การสนับสนุนและกำหนดเป็นนโยบายเพื่อชี้นำ โดยแนวทางดังจะกล่าวต่อไปนี้จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของ อบจ. ในการดำเนินบทบาทการบริหารงานในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

- ให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ในการกำหนดหลักการว่าการกำจัดขยะมูลฝอยจะต้องอยู่ภายในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบรรจุแผนเกี่ยวกับการตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอยรวมทั้งสถานที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองด้วย และถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถที่จะจัดหาที่ตั้งแหล่งจัดการขยะมูลฝอยได้ ควรจะดำเนินการแสวงหาความร่วมมือกับ อบจ. เทศบาล และ อบต. อื่นเพื่อสร้างแหล่งจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน
- สั่งการให้ อบจ. ประสานงานกับศูนย์สนับสนุนเพื่อการปรับปรุงการกำจัดขยะมูลฝอยแห่งชาติ

3) วางหลักการเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยต้องอยู่ในเขตปกครองของตนเองเท่านั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศหลายแห่งขณะนี้กำลังเผชิญกับความยากลำบากในการจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สถานการณ์ของเทศบาลหลาย ๆ แห่งกำลังอยู่ในภาวะที่หนักและมีปัญหาเกิดความขัดแย้งมากมายกับชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่ เนื่องจากการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ ฉะนั้น เพื่อที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลกลางควรที่จะดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

- ออกคำสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางหลักการให้มีการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ของตนเท่านั้น
- กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุสถานที่ตั้งและแบบแปลนของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะเอาไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของตน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถจัดทำได้ให้จัดตั้งระบบการจัดการขยะมูลฝอยรวมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยร่วมมือกันกับ อบจ. เทศบาล และ อบต.
- ออกคำสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยระยะยาวและปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยตามแผนดังกล่าวด้วย

4) เพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามตรวจสอบและบังคับเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลยุทธ์ระดับชาติ เป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โดยเฉพาะการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง) จะต้องมีเพิ่มประสิทธิภาพด้านการติดตามตรวจสอบและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม ขณะนี้เป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องจัดตั้งให้มีระบบการติดตามตรวจสอบและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยทั่วไปกรมควบคุมมลพิษจะรับผิดชอบในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม ย่อมเป็นการยากสำหรับกรมควบคุมมลพิษที่จะต้องรับภาระความรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากความหย่อนประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการจัดการขยะมูลฝอย เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะจัดตั้งระบบการติดตามตรวจสอบและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานอย่างสัมฤทธิ์ผล ในการก่อตั้งระบบการติดตามตรวจสอบและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ คณะศึกษาขอเสนอแนะให้กรมควบคุมมลพิษชี้แนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยโดยประกอบไปด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่
- องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีความสนใจ
- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) สร้างระบบแรงจูงใจ (รางวัล) และการบังคับ (ไม้เรียว)

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย รัฐบาลจะต้องสร้างระบบที่ให้เกิดแรงจูงใจ (รางวัล) และการบังคับ (ไม้เรียว) เพื่อส่งเสริมและควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องนี้

ในส่วนของแรงจูงใจ (รางวัล) นั้น รัฐบาลอาจจะใช้วิธีตอบแทนดังต่อไปนี้

- ให้เงินอุดหนุนการก่อสร้างแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยรวมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันทำ
- ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและการสนับสนุนทางการเงินในด้านการวางแผนการและการดำเนินงาน
- จัดตั้งระบบการชดเชยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมชนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม

สำหรับมาตรการบังคับ (ไม้เรียว) นั้น ทางรัฐบาลอาจจะดำเนินการดังนี้

- เข้มงวดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการห้ามไม่ให้มีการทิ้งขยะแบบเทกอง ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งการเข้มงวดนี้ จะเป็นการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหันหน้ามาร่วมมือกันมากขึ้นในการจัดการขยะมูลฝอย

3.3 นำ 3RS ไปปฏิบัติ

1) นำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) ไปบังคับ

การจัดให้มีหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (The Polluter Pay Principle (PPP)) ในประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำ 3Rs และการกำจัดขยะที่เหมาะสมภายหลังมาปฏิบัติ ในประเทศไทย PPP บังคับใช้กับผู้ก่อให้เกิดขยะอันตราย, ขยะที่ไม่อันตราย และขยะชุมชน แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผิดชอบขยะชุมชนในเขตท้องที่ของตน และค่าจัดการนั้นรวมอยู่ในเงินทุนงบประมาณท้องถิ่นของตน เช่น ภาษี ฯลฯ เป็นต้น ผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษไม่ได้รับการกระตุ้นให้ต้องปฏิบัติตาม 3Rs เพราะขาดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่จะลดปริมาณของขยะมูลฝอย

เมื่อเร็ว ๆ นี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งในญี่ปุ่นได้จัดให้มีระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะเพื่อที่จะส่งเสริมให้มีการลดลงของขยะมูลฝอย แม้ว่าระบบจะค่อนข้างแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ค่าธรรมเนียมในระบบจัดเก็บนั้น ก็ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานจากปริมาณขยะมูลฝอย

คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้รัฐบาลนำหลักการ PPP มาปรับใช้กับขยะมูลฝอยในชุมชนโดยเร็ว เช่นเดียวกับที่จะได้กล่าวต่อไปในการนำไปปรับใช้กับแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ

- สั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมาใช้ เพื่อช่วยลดปริมาณขยะ สำหรับการนำไปปรับใช้นั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องลงมือเป็นขั้นตอน และขั้นแรกจะต้องเสนอให้มีค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และจัดเก็บค่าธรรมเนียมกับผู้ก่อให้เกิดขยะจำนวนมาก เช่น ผู้ประกอบธุรกิจ

- คณะผู้ศึกษามีความเห็นว่วิธีการในการกำจัดขยะชุมชนในประเทศไทยในอนาคตคือการฝังกลบ ที่จะใช้ต่อไปอย่างน้อยสิบปีขึ้นไป ในการใช้วิธีการฝังกลบนี้ ขยะพลาสติกเป็นอุปสรรคอย่างมากทั้งในระหว่างการดำเนินการแหล่งฝังกลบและการใช้แหล่งฝังกลบในภายหลังจากที่เต็มแล้ว ทางแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากคือการส่งเสริมการใช้พลาสติกที่เสื่อมสลายได้ทางชีวภาพ อย่างไรก็ตาม ราคาของพลาสติกที่เสื่อมสลายได้ทางชีวภาพนี้สูงมาก ทำให้เป็นอุปสรรคใหญ่ในการส่งเสริม ดังนั้น จึงขอเสนอแนะว่าควรมีระบบที่จะต้องจัดเก็บค่าก่อนให้เกิดมลภาวะแก่ผู้ใช้พลาสติกที่ไม่ได้เสื่อมสลายไปทางชีวภาพ

2) ส่งเสริมการใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ (ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก)

ในส่วนที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ได้แนะนำมาตรการการลดจำนวนขยะ ในส่วนนี้ คณะผู้ศึกษาได้เสนอแนะแก่รัฐบาลในการส่งเสริมการใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ดังนี้

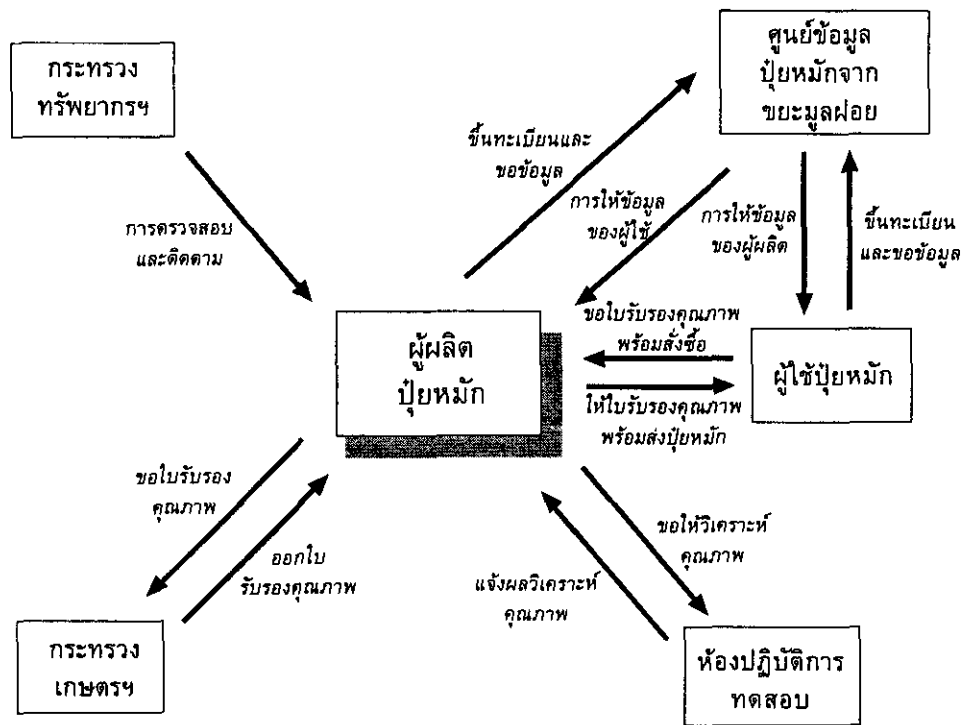
จากการศึกษาพบว่า ระบบการใช้ซ้ำและระบบการนำกลับมาใช้ใหม่ได้นำมาใช้และปฏิบัติกันมากในภาคเอกชน ในส่วนของการใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่นั้น สิ่งที่รัฐบาลกลางจะต้องทำประการแรกคือการรักษาและอนุรักษ์ระบบที่มีอยู่เท่าที่จะเป็นไปได้ ขึ้นต่อไปจะต้องส่งเสริมการนำขยะอินทรีย์ที่สามารถเสื่อมสลายได้ทางชีวภาพกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขยะในครัวเรือน และหญ้าหรือไม้ ซึ่งมีอยู่ประมาณเกือบ 50% ของปริมาณขยะชุมชน ชั้นที่สาม ซึ่งเป็นประเด็นในอนาคตจะต้องมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ได้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ และต้องแนะนำให้มีการเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ได้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้รวมถึงเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ผลิตให้มากขึ้นด้วย ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วได้เป็นห่วงกันมากในขณะนี้ ในส่วนนี้ คณะผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางให้รัฐบาลกลางสนับสนุนทำเป็นปุ๋ย ในหลายประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากได้ส่งเสริมการนำขยะชุมชนมาจัดทำเป็นปุ๋ย แม้ว่าจะมีน้อยกรณีที่จะประสบผลสำเร็จ ส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จยาก ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา คณะทำงานเสนอแนะให้รัฐบาลกลางนำมาตรการที่จะกล่าวต่อไปไปปรับใช้เพื่อที่จะส่งเสริมให้มีการนำขยะชุมชนมาจัดทำเป็นปุ๋ย

ประการแรก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยต้องเข้าใจว่า ต้นทุนการกำจัดที่แน่นอนคือการดำเนินการของโรงงานทำปุ๋ยจากขยะชุมชนหักกับรายได้จากการขายปุ๋ย ซึ่งแน่นอนว่าการทำปุ๋ยหมักย่อมจะทำให้จำนวนขยะที่จะต้องนำไปฝังกลบ ซึ่งจะต้องเสียเงินค่าจัดการพลอยลดลงไปด้วย จากพื้นฐานเช่นนี้ รัฐบาลกลางควรบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายและสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหยุดการเทกองขยะ แต่ให้ดำเนินการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจว่าการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลนั้น จะต้องมีความคุ้มค่าจ่ายดำเนินการด้วย

ประการที่สอง รัฐบาลจะต้องนำมาตรการที่จะกล่าวต่อไปมาใช้เพื่อสร้างความต้องการปุ๋ยจากขยะชุมชน

- i) ดำเนินการให้มีการศึกษาปุ๋ยที่มาจากขยะชุมชน และให้มีข้อมูลพื้นฐานที่จะให้ข้อมูลความต้องการและจำนวนของปุ๋ยแก่ทั้งผู้ใช้และผู้ผลิต
- ii) พัฒนาระบบใบรับรองผลิตภัณฑ์จากขยะชุมชน ซึ่งจะยืนยันคุณภาพแก่ผู้ใช้ตามที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 5-3

iii) จัดให้มีห้องปฏิบัติการทดลองโดยเลือกใช้บริการดังกล่าวของมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ หรืออื่น ๆ เพื่อที่จะออกไปรับรองคุณภาพปุ๋ยหมักที่ทำมาจากขยะมูลฝอยชุมชน

แผนภูมิที่ 4-3: ระบบการให้ใบรับรองคุณภาพแก่ปุ๋ยหมักที่ผลิตจากขยะมูลฝอยชุมชน

3) แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

3Rs (การลด, ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของแผนการจัดการขยะแห่งชาติ แต่การที่จะให้มีการนำไปปฏิบัติจริง ไม่ใช่ที่จะดำเนินการได้โดยง่ายแต่เพียงการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง, การพัฒนาระบบ และการติดตั้ง (หรือการสร้าง) เครื่องมือเครื่องจักรให้เพียงพอเท่านั้น เพราะสิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นหัวใจของ 3Rs คือ “ความร่วมมือร่วมใจของประชาชน” การร่วมแรงร่วมใจของสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ยั่งยืนและคงที่ ซึ่งการจะได้รับสิ่งนั้นก็ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชน และมีเผยแพร่ข้อมูล แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนและเผยแพร่ข้อมูลน้อยครั้งมากก็ตาม แต่รัฐบาลจะต้องสนับสนุน และกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ทางคณะศึกษาจึงเสนอแนะให้รัฐบาลสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนรับทราบข้อมูลตลอดเวลา

เพื่อเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแจ้งให้ประชาชนรับทราบว่าตัวเองจะต้องให้ความร่วมมืออย่างไรในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยดังนี้

- ให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตลอดเวลา
- วางกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนระหว่าง อปท. และประชาชน

- อปท. ต้องทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองอย่างเคร่งครัด
- จากนั้น อปท. ขอร้องให้ประชาชนให้ความร่วมมือ
- ถ้า อปท. ไม่ทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ไม่มีทางที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือ นอกเหนือไปจากนั้น เพื่อให้การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราบรื่นยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยเป็นทรัพยากรที่มีค่าประการหนึ่งโดยเฉพาะใน ด้านการวิจัย โดยทาง อปท. ควรที่จะร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในเรื่องดังต่อไปนี้
- วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย
- ใช้ห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ทดสอบคุณภาพปุ๋ยหมักที่ทำจากขยะมูลฝอย ชุมชน

และถึงแม้ว่าจะไม่มีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ศึกษาก็ตาม แต่เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยใน อปท. เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจาก และการยอมรับจากประชาชนนั้น ในเรื่องนี้ ความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นสิ่งที่จำเป็น ดังนั้น อปท. ควรที่จะรักษาความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน โดยร่วมกันดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยใน อปท. ให้
- ขอร้องให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบแหล่ง จัดการขยะมูลฝอยของ อปท.

4) ใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคม (ชาเล้งและร้านรับซื้อของเก่า)

ความกระตือรือร้นในเรื่องรีไซเคิลมีมากในภาคเอกชน โดยเฉพาะพวก “ชาเล้ง” หรือ “สามล้อรับซื้อของเก่า” สามารถกล่าวได้ว่า พวกชาเล้ง และร้านรับซื้อของเก่านี้ถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมของไทย พวกนี้เป็นส่วนหนึ่งในวิถีการดำเนินชีวิตซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อการนำขยะมูลฝอยมาใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ อย่างไรก็ตามทุนทางสังคมเหล่านี้ไม่ได้รับการเหลียวแลจากภาครัฐเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่จริงแล้ว รัฐบาลรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้เพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมประเภทนี้ให้มากที่สุด

รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะให้ความช่วยเหลือต่อ “ชาเล้ง” ที่เป็นผู้ขับเคลื่อนระบบการรีไซเคิลตามวิถีทางแห่งสังคมไทย ดังนี้

- ฝึกอบรม “ชาเล้ง” ผู้รับซื้อของเก่าเพื่อให้ปรับปรุงการให้บริการแก่ลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น
- ลงทะเบียนผู้รับซื้อของเก่า, จัดเครื่องแบบหรือใบรับรองให้
- จัดวันรีไซเคิลในชุมชน เพื่อให้ผู้รับซื้อของเก่าได้รับประโยชน์
- จัดหาอุปกรณ์, ฯลฯ

ในการสนับสนุนร้านรับซื้อของเก่า อาจจะให้ความช่วยเหลือดังนี้

- หาสถานที่เก็บของให้

- จัดหาสถาบันการเงินสนับสนุนกิจการ, ถ้าจำเป็น
- เสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการร้านรับซื้อของเก่า
- อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างร้านรับซื้อของเก่ากับ อปท.

สำหรับผู้ที่ย้ายขยะมูลฝอยนั้น คณะศึกษพบว่าจำนวนผู้ค้าขยะมูลฝอยที่แหล่งทิ้งขยะของ อปท. ในพื้นที่ศึกษานั้น มีจำนวนน้อย อย่างไรก็ตาม トラบไคที่ อปท. ยังคงอนุญาตให้มีผู้ค้าขยะที่แหล่งทิ้งขยะแล้ว ทาง อปท. ควรจะดำเนินการดังนี้

- ห้ามผู้ค้าขยะมูลฝอยที่เป็นเด็ก
- ขึ้นทะเบียนผู้ค้าขยะมูลฝอยเพื่อทำการควบคุมจำนวน
- จัดหาอุปกรณ์ความปลอดภัยให้ เช่น ถุงมือ, รองเท้าบูต เป็นต้น

5) การเสริมประสิทธิภาพด้านการให้ความรู้และฝึกอบรมทางการจัดการขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากมายหลายแห่งได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ทั้งทางด้านเทคนิคและการจัดการ ดังนั้นรัฐบาลควรเปิดโอกาสให้มีการให้ความรู้และการฝึกอบรมในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการสนับสนุน 3Rs และการนำแผนการนี้ไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม แม้ว่า อบจ. และรัฐบาลควรจัดให้มีแผนการให้ความรู้ที่หลากหลาย และการฝึกอบรมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คณะที่ปรึกษาขอเสนอแนะว่าเพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมดังที่ได้กล่าวมานั้น รัฐบาลควรจัดโอกาสให้มีการเสริมประสิทธิภาพความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 4-3: กำหนดการให้ความรู้และฝึกอบรมด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ รัฐบาลควรจะดำเนินการ

การอบรม	หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ข้อสังเกต
1. จัดการสัมมนาให้แก่ผู้บริหาร	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่บริหาร ระดับสูงของ อบจ.,เทศบาล อบต.	ปีละครั้งในแต่ละ อบจ.
2. ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยใน ส่วนท้องถิ่น	ปีละ 2 ครั้งในแต่ละ อบจ.
3. จัดสัมมนาให้องค์กรพัฒนาเอกชน	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	สมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชน	ปีละครั้งในแต่ละ อบจ.
4. การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย ของ อบจ. และเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น	ปีละครั้งในแต่ละ อบจ.

ในข้อที่ 4 นั้น (การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านการสอบ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อจบการอบรมแล้ว ควรจะได้รับประกาศนียบัตรที่แสดงว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้และทักษะ เป็นเจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย และเพื่อที่จะให้มีการฝึกฝนอบรมดังกล่าวนี้ รัฐบาลกำหนด คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย และสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มี เจ้าหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยที่มีความรู้และทักษะดังกล่าวเพราะผ่านการฝึกอบรม ไปปฏิบัติงานด้านการ จัดการขยะมูลฝอยของตน

3.4 การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

เทศบาลในพื้นที่ศึกษาทุกแห่งไม่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บขนและ/หรือกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ โดยขยะมูลฝอยติดเชื้อจะเป็นหน้าที่ของสถานพยาบาลแต่ละแห่งที่จะดำเนินการ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขยะมูลฝอยติดเชื้อมีเป็นจำนวนไม่มากนัก และเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อทั้งในส่วนของรัฐที่ อยู่ตามโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างน้อยในโรงพยาบาลประจำอำเภอต่างก็มีเตาเผา ขยะมูลฝอยติดเชื้อ ส่วนสถานพยาบาลเอกชน เช่น โรงพยาบาลเอกชนที่มีขนาดใหญ่ ก็จะมีเตาเผาขยะ ติดเชื้อของตนเอง ดังนั้น ปัญหาในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อจึงมีไม่มากนัก

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คณะศึกษาขอเสนอแนะในเรื่องนี้ก็คือ จะต้องเข้มงวดในเรื่องการลักลอบนำขยะมูล ฝอยติดเชื้อไปทิ้งในแหล่งทิ้งขยะของเทศบาล นอกจากนี้ จะต้องมีการวางเครือข่ายในการทำลายขยะ มูลฝอยติดเชื้อระหว่างกัน โดยเฉพาะในสถานพยาบาลภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยควรจะให้โรงพยาบาลประจำอำเภอที่มีเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อ ทำการเผาทำลายขยะมูลฝอยติดเชื้อให้กับ สถานพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีขนาดเล็กกว่า และไม่มีเตาเผาขยะติดเชื้อ เช่น ศูนย์ บริการสาธารณสุข เป็นต้น

นอกจากนั้น กระทรวงสาธารณสุขในฐานะที่เป็นผู้ดูแลในเรื่องนี้ ควรจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจอย่าง ถูกต้องต่อโรงพยาบาลในสังกัดที่มีเตาเผาขยะติดเชื้อให้เข้าใจถึงการทำงานของเตาเผาขยะติดเชื้อให้ ถูกต้องเพราะในความเป็นจริงแล้ว โรงพยาบาลที่มีเตาเผาขยะติดเชื้อต่างก็ยังไม่อยากที่จะเผาขยะติด เชื้อให้กับที่อื่น โดยคิดว่า ถ้าเผาขยะติดเชื้อมากขึ้น จะทำให้เตาเผาพังเร็ว ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง ทางกระทรวงสาธารณสุขจะต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพราะโดยหลัก การทำงานของเตาเผา นั้น ยิ่งมีการใช้งานต่อเนื่องจะทำให้อายุการใช้งานของเตายาวนานกว่าเตาเผาที่ ใช้งานแบบใช้แล้วพักเสียอีก

JICA

LIBRARY
6
T